

گزارش طرح جامع مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان

معاونت آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گزارش طرح جامع
مهارت افزایی
و ارتقای توان اشتغال پذیری دانشجویان

پاییز ۱۳۹۸

معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی

تهیه و تنظیم: دکتر امید نوری

کارشناس همکار: هدی پناهی

طراحی و صفحه‌آرایی: وحید قهرمانی

انتشار: پاییز ۱۳۹۸

شماره تماس: ۰۲۱-۸۲۲۳۳۸۵۰

پست الکترونیک: barnamerizi_edu@msrt.ir

ناشر: انتشارات دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی

کلیه حقوق متعلق به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است

مقام معظم رهبری (بندهای ۱۶ و ۱۸ بخش تدابیر و الگوی پایه اسلامی - ایرانی پیشرفت):

- ارزش‌گذاری معلومات و مهارت‌های غیررسمی روزآمد و کارآمد، ارتقای دانش‌های مهارتی و تنوع‌بخشی به شیوه‌های مهارت‌افزایی - ارتقای مهارت‌های حرفه‌ای بومی به فناوری‌های صنعتی با استفاده از دستاوردهای نوین علمی و تجارب تاریخی و احیای بازارهای تولیدی تخصصی مطابق قابلیت‌های سرزمینی

ریاست محترم جمهوری:

باید کاری کنیم پایان دوره تحصیل در دانشگاه فقط یک برگ کاغذ به معنی لیسانس، فوق‌لیسانس یا دکتری نباشد. پایان دوره تحصیلی باید توأم با مهارت، در یک رشته باشد و این شدنی است. دانشگاه‌های ما باید فضا را برای این هدف متحول کنند.

وزیر محترم علوم، تحقیقات و فناوری:

توجه به موضوع تربیت نیروی انسانی ماهر برای کشور یک برنامه جدی است و در همین راستا در برنامه‌های وزارت علوم توجه ویژه‌ای به مهارت‌افزایی و تقویت دوره‌های مهارتی برای تعیین و شناخت مسیر درست در راستای کمک به اشتغال جوانان داریم.

دانشگاه‌هایی که گزارش برنامه‌های خود را ارسال کرده‌اند (به ترتیب الفبا)

دانشگاه‌هایی که گزارش برنامه‌های خود را ارسال کرده‌اند (به ترتیب الفبا)

دانشگاه شهید مدنی آذربایجان

دانشگاه شهید بهشتی کرمان

دانشگاه شاهرود

دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی

دانشگاه صنعتی خاتم الانبیا (ص) بهبهان

دانشگاه شیراز

دانشگاه صنعتی شاهرود

دانشگاه صنعتی سیرجان

دانشگاه صنعتی سهند

دانشگاه علم و صنعت ایران

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشگاه صنعتی نوشهرانی بابل

دانشگاه صنعتی کرمانشاه

دانشگاه فردوسی مشهد

دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر

دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری

دانشگاه کردستان

دانشگاه کاشان

دانشگاه خوارزمی

دانشگاه‌هایی که گزارش برنامه‌های خود را ارسال کرده‌اند (به ترتیب الفبا)

دانشگاه مازندران

دانشگاه لرستان

دانشگاه گیلان

دانشگاه فردوسی مشهد
دانشگاه کربلا

دانشگاه هرمزگان

دانشگاه علمی فرهنگستان شیراز

دانشگاه شهردادگانی
دانشگاه تبریز

دانشگاه آزاد اسلامی
تبریز

دانشگاه یزد

دانشگاه یاسوج

دانشگاه سمنان

دانشگاه سراسر

دانشگاه‌ها و موسسه‌های آموزش عالی غیردولتی-غیرانتفاعی که گزارش برنامه‌های خود را

ارسال کرده‌اند (به ترتیب الفبا)

الوند	علم و فرهنگ
پیروزان	علوم و توسعه پایدار
دارالعلم	مهرگان
سوره	میزان

این دومین تک‌نگاشت در مجموعه معرفی طرح و گزارش عملکرد اقدامات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در زمینه برنامه‌های مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان است که از حوزه معاونت آموزشی تهیه و انتشار می‌یابد. در این تک‌نگاشت دو هدف اساسی تعقیب می‌شود:

۱. نشان دادن بخش مختصر و کوچکی از برنامه‌ها و اقدامات بی‌سابقه و گسترده‌ای که در سطح دانشگاه‌های دولتی کشور ظرف دو سال گذشته با هدف بهبود مهارت‌های دانشجویان در حوزه‌های برنامه درسی، روش تدریس، جنبه‌های عملی یادگیری، مقررات و قوانین تحصیلی، و جز اینها انجام شده است؛
 ۲. هم‌افزایی میان دانشگاهی و انتقال تجربه‌های اثربخش در دانشگاه‌های دولتی، و زیرنظام‌های پیام نور، جامع علمی-کاربردی، و فنی‌وحرفه‌ای کشور.
- امید می‌رود نهضتی که برای نخستین بار در تاریخ آموزش عالی با همت و تأکید دولت (دوازدهم) جمهوری اسلامی ایران؛ مصوبات مجلس شورای اسلامی؛ حمایت سازمان برنامه و بودجه؛ مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی، و با مشارکت بی‌نظیر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور راه‌اندازی و تا این مرحله به دستاوردهای ارزشمندی منجر شد، تداوم یابد و با افزایش توانمندی‌های دانشجویان، به تحقق برنامه‌های توسعه ملی یاری رساند.

دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی

شهریور ۱۳۹۸

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۲	چکیده مدیریتی
۱۱	مقدمه تک‌نگاشت دوم
۱۳	بخش اول - کلیات
۱۷	بخش دوم - مرور محورها و ابعاد اجرایی طرح جامع
۲۹	بخش سوم - اقدامات و تجربه‌های اثربخش ارتقای توان اشتغال‌پذیری در دانشگاه‌های کشور
۴۳	بخش چهارم - اقدامات نوآورانه دانشگاه‌ها
۶۱	بخش پنجم - جمع‌بندی
	پیوست‌ها
۶۳	پیوست ۱
۷۳	پیوست ۲

یکی از مأموریت‌های اصلی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، تربیت نیروی ماهر و مورد نیاز جامعه از مهارت‌های فنی پایه گرفته تا سطوح عالی تخصصی است. شواهد متعددی درباره موفقیت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در این راستا وجود دارد که از آن جمله می‌توان به پیشرفت‌های علمی کشور، درخشش دانش‌آموختگان دانشگاه‌های کشور در سطح ملی و بین‌المللی و بدنه کارشناسی کاملاً بومی کشور در تمام زمینه‌های صنعتی، دفاعی، اجتماعی و جز آن اشاره کرد که بدون حضور نیروهای متخصص خارجی نه تنها مشکلات جاری کشور را حل می‌کنند، بلکه روزانه شاهد دستاوردهای بزرگی در زمان تحریم‌های همه جانبه هستیم. این توانمندی‌ها به‌خوبی نشان می‌دهد که علی‌رغم کاستی‌های فراوان، در صورت ادامه مجاهدت‌ها، برنامه‌ریزی درست و حمایت‌های به‌موقع، با توجه به امکانات و زیرساخت‌های کنونی، با نقطه مطلوب در حوزه علم و فناوری فاصله زیادی نداریم. در این مقطع زمانی حساس نیز وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بیش از گذشته در راستای تحقق هدف‌های کلان مورد نظر سیاست‌گذاران توسعه کشور و همگام با برنامه‌های راهبردی دولت دوازدهم نیرو و ظرفیت‌های خود را بسیج کرده است. یکی از مصداق‌های این حرکت، در قالب طرح جامع مهارت‌افزایی و اشتغال‌پذیری دانشجویان کارشناسی نمود یافته است که با همت بلند همکاران عزیز دانشگاه‌های کشور و به‌رغم محدودیت‌های پشتیبانی با موفقیت به‌پیش رفته است و به مدد الهی به دستاوردهای جدی‌تری نیز خواهد انجامید. این گزارش خلاصه‌ای از برنامه‌ها، اقدامات و تحولاتی است که از سال ۱۳۹۷ و به‌دنبال ابلاغ آیین‌نامه مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان در برخی از دانشگاه‌های کشور شاهد بوده‌ایم.

علی خاکی صدیق

معاون آموزشی

چکیده مدیریتی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، در راستای تحقق برنامه‌های پنجم و ششم توسعه، از مهرماه ۱۳۹۷، به‌اتکای یک برنامه مطالعه شده و جامع، دانشگاه‌های کشور را با هدف مهارت‌افزایی و بهبود توان اشتغال‌پذیری دانشجویان در قالب برنامه‌های آموزشی و درسی بسیج کرد. مهم‌ترین هدف‌های تمرکز بر این برنامه را می‌توان در دو مورد زیر خلاصه کرد:

۱. پاسخ‌گویی شفاف‌تر به مطالبه دستگاه‌های عمومی کشور مبنی بر ارتقای شایستگی‌های تخصصی دانش‌آموختگان برای افزایش ضریب مشارکت در تولید ملی با اعتماد به توانمندی آنان در ایجاد کسب‌وکار و توسعه کارآفرینی
 ۲. انطباق هرچه بیشتر برنامه‌های درسی با نیازهای جامعه هم‌زمان با افزایش سهم آموزش‌های مهارتی دارای ظرفیت اشتغال‌زایی در برنامه درسی رشته‌های دانشگاهی
- در راستای این هدف‌ها از نیمه دوم سال ۱۳۹۶ در وزارت علوم، مطالعات و اقدامات وسیعی آغاز شد که پس از نشست‌های متمادی با مدیران عالی ستادی و معاونان آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های بزرگ و اثرگذار کشور منجر به تهیه و ابلاغ «آیین‌نامه مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان کارشناسی» شد. براساس این طرح جامع ۴ محور اساسی برنامه‌ریزی و اقدام دانشگاه‌ها معین شد و دانشگاه‌ها موظف شدند از آغاز سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۸ به اجرای آن بپردازند. این ۴ محور عبارتند از:

۱. اجرای همه‌جانبه جنبه‌های عملی-کاربردی برنامه‌های درسی جاری
۲. طراحی و اجرای دروس اختیاری متناسب با نیازهای جامعه
۳. اجرای آموزش‌های فرا برنامه‌ای متناسب با هر رشته و نیاز بازار کار
۴. رصد وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها

گزارش‌های دریافتی از دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی که به‌طور فشرده در این تکنگاشت ارائه شده است نشان از عزم جدی برای تحقق هدف‌های برنامه‌های توسعه ملی در موضوع آموزش‌های مهارتی است.

محور نخست: سه نمونه از اقدامات انجام شده در اجرای محور نخست طرح جامع (اجرای

همه‌جانبه جنبه‌های عملی-کاربردی برنامه‌های درسی جاری):

بهره‌ور کردن دروس کارآموزی و کارورزی (برای مثال در دانشگاه‌های: امام خمینی (ره)، تفرش، حکیم سبزواری، شهرکرد، شهید باهنر کرمان، شهید بهشتی، صنعتی نوشیروانی بابل، قم، محقق اردبیلی، جامع علمی-کاربردی و غیره).

برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی مازاد بر برنامه مصوب (برای مثال در دانشگاه-

های: اصفهان، بیرجند، حضرت معصومه (س)، دامغان، زابل، شاهد، شهید باهنر کرمان، صنعتی خواجه نصیر الدین طوسی، صنعتی شاهرود، صنعتی علم و صنعت، صنعتی کرمانشاه، علوم و فنون دریایی خرمشهر، گیلان، محقق اردبیلی، هنر اصفهان و غیره).

برقراری تعامل پیوسته درس محور با مراکز صنعتی و تولیدی منطقه (برای مثال در دانشگاه-

های: الزهرا (س)، شهرکرد، شهید بهشتی، صنعتی شاهرود و غیره)

محور دوم: سه نمونه از اقدامات انجام شده در اجرای محور دوم طرح جامع (طراحی و

اجرای دروس اختیاری متناسب با نیازهای جامعه)

تعریف دروس مازاد در دو بخش مهارت‌های عمومی و اختصاصی (برای مثال در دانشگاه-

های: بوعلی‌سینا، پیام‌نور، جامع علمی-کاربردی، دریانوردی و علوم دریایی چابهار، رازی، زابل، شهید باهنر کرمان، شهید بهشتی، صنعتی خواجه نصیر الدین طوسی، صنعتی شریف، صنعتی علم و صنعت، صنعتی کرمانشاه، صنعتی نوشیروانی بابل، علامه طباطبائی، فنی و حرفه‌ای، قم، کردستان، لرستان، محقق اردبیلی، یاسوج، یزد و هنر اصفهان)

تشکیل شورای سیاست‌گذاری و نوآوری آموزشی برای کمک به جهت‌گیری آموزشی برنامه‌های درسی دانشگاه در راستای اشتغال‌پذیری دانش‌آموختگان (برای مثال در دانشگاه‌های: اصفهان، تهران، جامع علمی-کاربردی و غیره)

به‌کارگیری الگوهای مبتنی بر شایستگی‌های شغلی و حرفه‌ای در طراحی برنامه‌های درسی (برای مثال در دانشگاه‌های: جامع علمی-کاربردی، فنی‌وحرفه‌ای و غیره)

محور سوم: سه نمونه از اقدامات انجام شده در اجرای محور سوم طرح جامع (اجرای آموزش‌های فرا برنامه‌ای متناسب با هر رشته و نیاز بازار کار)

طراحی و اجرای دوره‌های نوآورانه فرا برنامه‌ای با هدف ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان (برای مثال در دانشگاه‌های: امام خمینی (ره)، تفرش، جامع علمی-کاربردی، دامغان، دریانوردی و علوم دریایی چابهار، زابل، شهید باهنر کرمان، شهید بهشتی، صنعتی اصفهان، صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی، صنعتی شاهرود، صنعتی نوشیروانی بابل، فردوسی مشهد، گیلان، لرستان، یزد و غیره)

راه‌اندازی مراکز جواردانشگاهی و برگزاری دوره‌های فنی‌وحرفه‌ای با همکاری سازمان آموزش فنی‌وحرفه‌ای (برای مثال در دانشگاه‌های: بیرجند، پیام‌نور، شهید باهنر کرمان، صنعتی بهبهان، گنبد کاووس، یزد و غیره)

برگزاری استارت‌آپ‌های آموزش‌محور در رشته‌های تحصیلی با زمینه اشتغال پایین (برای مثال در دانشگاه‌های: امام خمینی (ره)، ایلام، بجنورد، بیرجند، جامع علمی-کاربردی، فنی‌وحرفه‌ای، حکیم سبزواری، رازی، شهرکرد، شهید باهنر کرمان، صنعتی نوشیروانی بابل، علوم و فنون دریایی خرمشهر، گیلان و غیره).

محور چهارم: دو نمونه از اقدامات انجام شده در اجرای محور چهارم طرح جامع (رصد وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان هر کدام از رشته‌های موجود در دانشگاه)

طراحی و استقرار سامانه جامع رصد و ارزیابی وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان دانشگاه (برای مثال در دانشگاه‌های: امام خمینی (ره)، اصفهان، بوعلی‌سینا، تفرش، حکیم سبزواری، خوارزمی، دریانوردی و علوم دریایی چابهار، زابل، شهرکرد، شهید باهنر کرمان، شهید بهشتی، صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی، صنعتی سیرجان، صنعتی کرمانشاه، صنعتی نوشیروانی بابل، قم، گیلان، لرستان، یزد و غیره).

رصد وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان با هدف بازنگری برنامه‌های درسی و انطباق آن‌ها با نیازهای جامعه (برای مثال در دانشگاه‌های: تهران، شهید بهشتی و غیره)

سایر اقدامات پشتیبانی و اجرایی جانبی با هدف تحقق اثربخش‌تر طرح جامع مهارت‌افزایی

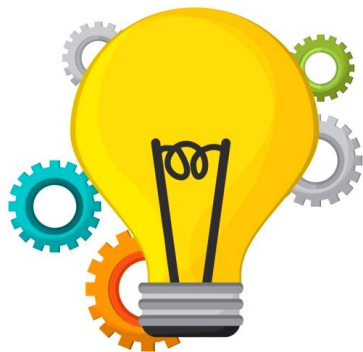
- تخصیص ۱ تا ۳ درصد از درآمدهای اختصاصی دانشگاه‌ها به مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان (مرکز هیئت‌های امنا و ممیزه وزارت علوم)
- تدوین و ابلاغ آیین‌نامه دستیاری آموزشی-پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی (معاونت آموزشی وزارت علوم)
- ارایه پیوست اشتغال‌پذیری به ۷۰ کارگروه تخصصی برنامه-ریزی و گسترش آموزش عالی با هدف التفات و اتکای برنامه‌های درسی در مرحله تدوین و بازنگری به موضوع مهارت و اشتغال (معاونت آموزشی وزارت علوم، بیش از ۱۳۰ برنامه درسی ظرف ۱۸ ماه گذشته با رویکرد مهارت‌افزایی بازنگری و تدوین شده‌اند)
- بازدیدهای دوره‌ای از دانشگاه‌های پیش‌گام در مهارت‌افزایی با هدف انگیزه بخشی، راهنمایی و هدایت منابع پشتیبان (معاونت آموزشی وزارت علوم)
- طراحی و تأسیس مرکز مشاوره شغلی و حرفه‌ای در دو سطح مشاوره اولیه و دریافت ایده (دانشگاه‌ها)

- تهیه و توزیع بسته یکپارچه مشاوره‌ای شامل فضای کسب‌وکار و حقوقی برای راهنمایی همه دانشجویان (دانشگاه‌ها)
- راه‌اندازی مرکز ارتقای فرآیندهای یاددهی-یادگیری (دانشگاه‌ها)
- راه‌اندازی کلینیک مشاوره شغلی و مهارت‌آموزی (دانشگاه‌ها)
- طراحی رشته‌های جدید با عناوین «تربیت مربی کسب‌وکار» و «سیاست‌گذاری توسعه کارآفرین» و غیره (دانشگاه‌ها)
- طراحی و اجرای نظام‌مند^۱ سمینارهای صنعتی ویژه دانشجویان کارشناسی با همکاری دستگاه‌های مرتبط استانی (دانشگاه‌ها)
- تدوین، راه‌اندازی و اجرای دوره‌های میان‌رشته‌ای، کاربردی و تقاضامحور (مانند رشته بازی‌های رایانه‌ای)-(دانشگاه‌ها)

طرح‌های نوآورانه مهارت‌افزایی دانشگاه‌ها

علاوه بر آنچه در طرح جامع از سوی وزارت علوم با هدف مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان در نظر گرفته شد و محور تصمیمات و پشتیبانی‌ها قرار گرفت، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به فراخور استعداد و قدمت و نیز درک اقتضائات محلی و منطقه‌ای به طراحی و اجرای برنامه‌های نوآورانه و ابداعی اقدام کردند که فهرست برخی از مهم‌ترین این برنامه‌ها به شرح زیر است. شایان ذکر است که این طرح‌ها همگام با نهضت مهارت-افزایی وزارت علوم و در مسیر اجرایی شدن «طرح جامع مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری» از سال ۱۳۹۷ طراحی، فعال و اجرایی شده‌اند و هم‌اکنون در دانشگاه‌های کشور فعال هستند.

- طرح کارستان (تلفیق برنامه‌های آموزشی دانشجو با کار و محیط کار-بوعلی سینا)

^۱ Systematic

- طرح کام (کارآمدی و افزایش مهارت- دانشگاه بوعلی سینا)
- طرح ۲۰-۲۰ (آموزش ۲۰ مهارت پایه در ۲۰ سالگی به دانشجویان-دانشگاه خوارزمی)
- طرح سانکا (سازماندهی توسعه کسب و کارهای ایران-دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی)
- طرح کاپ (کارآفرینی و اشتغال پایدار-دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی)
- طرح توانا (ارتقای توانمندی های کارآفرینانه دانشجویان-دانشگاه صنعتی شریف)
- طرح ستاک (سامانه توسعه ایده های کارآفرینانه-دانشگاه صنعتی شریف)
- طرح ماد (مهارت افزایی دانشجویان-دانشگاه علامه طباطبایی)
- طرح کوآپ (برنامه کارآموزی بلندمدت حضور دانشجو در محیط های تولیدی- صنعتی-دانشگاه فردوسی مشهد)
- دوره کارپیشگی (آشنایی با محیط های کاری سازماندهی شده در تابستان-دانشگاه ولی عصر «عج» رفسنجان)
- طرح توانمندسازی شغلی صدف (آشنایی با نقاط قوت و ضعف رفتاری دانشجویان با شاخص های فضای کسب و کار-دانشگاه یزد)

نگاه کلان و بلند مدت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری این است که دانشگاه‌ها، به‌ویژه دانشگاه‌های بزرگ کشور طرح مهارت‌افزایی دانشجویان را در قالب یک بسته جامع سیاست-گذاری در نظر بگیرند. وجود یک بسته جامع به دانشگاه کمک می‌کند تا از دست زدن به اقدامات مقطعی بپرهیزد و با ربط دادن برنامه‌ها و اقدامات ذیل مهارت‌افزایی، با انسجام و هماهنگی بیشتری به‌سوی دستاوردهای پیش‌بینی شده حرکت کند. نمونه‌ای از این بسته‌های راهبردی مهارت‌افزایی از دانشگاه جامع علمی کاربردی و فنی-حرفه‌ای پیوست این گزارش می‌باشد.

تحلیل طرح‌های گزارش شده مهارت‌افزایی

- طرح‌های گزارش شده دامنه وسیعی از همه دانشگاه‌ها شامل دانشگاه‌های بزرگ و کوچک و دانشگاه‌های جامع و تخصصی را دربرمی‌گیرد؛
- طرح‌های مهارت‌افزایی محدود به یک رشته یا زمینه علمی معین نبوده است و از حوزه‌های نزدیک به عمل مانند کشاورزی تا حوزه‌های دورتر از زمینه‌های مهارتی مانند علوم انسانی را شامل می‌شود؛
- نگاه کلان طرح‌های گزارش شده به‌سوی کارآفرینی و توسعه آن در میان دانشجویان است که یک نیاز مبرم برای برنامه‌های توسعه محسوب می‌شود؛

- در طرح‌های گزارش شده رویکرد جامعه محوری در اجرای برنامه‌ها مشاهده می‌شود. این ویژگی می‌تواند زمینه شکل‌گیری تدریجی دانشگاه جامعه محور باشد؛

- دانشجویان در حین دریافت آموزش مبتنی بر برنامه درسی، درگیر یادگیری امور کسب و کار و وارد شدن به تجربه‌های کوچک تبدیل دانش به ثروت شده‌اند.

روشن است که با حمایت مجلس شورای اسلامی، شورای انقلاب فرهنگی، و به‌ویژه سازمان برنامه و بودجه کشور، امکان تداوم و تعالی نهضت مهارت‌افزایی در دانشگاه‌ها فراهم خواهد بود. در شرایط کنونی اقتصادی کشور، این طرح، زمینه و بستر مناسبی برای شتاب بخشیدن به برنامه‌های توسعه و خنثی کردن اثر تحریم‌های اقتصادی است.

مقدمه تک نگاشت دوم

با استناد به سیاست‌ها و هدف‌های کلان بخش آموزش عالی در برنامه ششم توسعه؛ در راستای تحقق برنامه‌های کلان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به‌ویژه ردیف‌های ۲، ۶، ۹ و ۱۳ از محور دوم برنامه راهبردی وزیر محترم عتف؛ و به‌منظور حرکت در جهت پاسخگویی به تقاضای اجتماعی از طریق کارآمدتر ساختن برنامه‌های

درسی و آموزشی، طرح جامع مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان کارشناسی دانشگاه‌های کشور از مهرماه ۱۳۹۷ به مرحله اجرا گذاشته شد. جامعه هدف این طرح دانشجویان دوره کارشناسی پیوسته در تمام زیرگروه‌های آزمایشی بود.

برنامه‌ریزی طرح جامع مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان دوره کارشناسی، با هدف هماهنگی و انسجام برنامه‌ها و اقدامات دانشگاه‌های کشور برای تربیت نیروی انسانی کارآمد و مولد انجام شد. مقام عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، که در برنامه‌های ارایه شده خود به مجلس شورای اسلامی بر موضوع توجه به مهارت‌افزایی دانشجویان تاکید نموده است در این باره می‌گوید:

"ارتباط دانشگاه با صنعت و جامعه نیاز به برنامه‌ریزی دارد. مهارت‌افزایی دانشجویان طرحی است که هم‌زمان با تحصیل دانشجویان برگزار می‌شود و از طریق آن مهارت‌های مورد نیاز مشاغل، متناسب با رشته‌های تحصیلی دانشجویان به آن‌ها آموزش داده می‌شود. به لحاظ وظیفه ملی و دغدغه برای اشتغال دانش‌آموختگان و در راستای هدایت دانشجویان، باید به سمت مشاغلی که در جامعه پیش‌بینی شده است و به آن نیاز است، گام برداریم. خوشبختانه طرح مهارت‌افزایی دانشجویان در وزارت علوم و دانشگاه‌ها در حال اجرا است و قطعاً دانشگاه‌ها و مراکز علمی با همکاری

کارشناسان و خبرگان فعال در صنعت می‌توانند در پیش‌برد این طرح، بیشترین اثرگذاری را داشته باشند".

از آغاز دولت دوازدهم و پیرو سیاست‌های اعلام شده وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، معاونت آموزشی با تشکیل کارگروه ویژه‌ای، برنامه عملیاتی طرح جامع مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان را با تأکید بر مشارکت حداکثری دانشگاه‌ها آغاز کرد. در تابستان سال ۱۳۹۷، بخش کلیدی از طرح جامع، قالب آیین‌نامه‌ای یافت و به دانشگاه‌ها ابلاغ شد. مهم‌ترین اقداماتی که از سال ۱۳۹۷ در سطح ستاد وزارت علوم صورت پذیرفته است شامل طراحی، تصویب و تشکیل گروه «مهارت‌افزایی و اشتغال‌پذیری» در ساختار مصوب دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی؛ ارایه طرح و پیگیری جلب موافقت سازمان برنامه‌بودجه به‌منظور تخصیص بودجه مورد انتظار برای پشتیبانی از اجرای طرح مهارت‌افزایی؛ هماهنگی با حوزه معاونت پژوهش و فناوری در خصوص اقدامات مشترک در سطح دانشگاه‌ها؛ اضافه کردن پیوست اشتغال‌پذیری به شاخص‌های بازنگری و تدوین برنامه‌های درسی؛ تهیه تکنگاشت معرفی طرح مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری؛ پیگیری و دریافت گزارش اقدام از دانشگاه‌ها؛ معرفی سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۸ به‌عنوان سال مهارت‌افزایی و اشتغال‌پذیری دانشجویان در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی؛ و اقدامات دیگری می‌شود که ظرف ۱۸ ماه گذشته انجام شده است. این گزارش دربردارنده ۴ بخش اصلی است. در بخش نخست (کلیات) اهداف برنامه‌های محوری طرح جامه معرفی می‌شوند. در دومین بخش، آیین‌نامه مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان کارشناسی مرور می‌شود. هدف از ارایه آیین‌نامه، تکمیل گزارش با تأکید بر ارزیابی از انطباق برنامه‌های اجرا شده با آیین‌نامه است. در بخش سوم، اقدامات و تجربه‌های اثربخش که در دانشگاه‌های کشور با هدف ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان و در چهارچوب برنامه‌های محوری انجام شده است، ارایه می‌شود. در بخش چهارم، اقداماتی که در دانشگاه‌ها به‌صورت نوآورانه و با هدف مهارت‌افزایی و اشتغال‌پذیری انجام شده است معرفی می‌شود.

کلیات

در راستای هدف‌های کلان برنامه‌های توسعه ملی و سیاست‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، طرح جامع مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان کارشناسی با هدف‌های زیر و درک ضرورت پی‌گیری این هدف‌ها به شرح زیر به تصویب رسید و اجرای آن از مهرماه ۱۳۹۷ در دستور کار وزارت علوم و دانشگاه‌ها و زیر نظام‌های آموزش عالی قرار گرفت.

اهداف طرح جامع مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری

۱. ارتقای توانمندی دانشجویان به‌عنوان نیروی ماهر و مورد نیاز بازار کار کشور از طریق ارتقای کیفیت برنامه‌های آموزشی و رفع نقایص این برنامه‌ها؛
۲. انطباق هر چه بیشتر برنامه‌های درسی با نیازهای جامعه و متکی ساختن برنامه‌های درسی بر شایستگی‌های حرفه‌ای دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها؛
۳. افزایش سهم آموزش‌های مهارتی و فناوری پایه در برنامه درسی رشته‌های غیرمهارتی (دروس اختیاری)؛
۴. توسعه آموزش‌های مهارتی متناسب با نیاز بازار کار از طریق همکاری با دستگاه‌های اجرایی؛
۵. روزآمدسازی و ارتقای کارآمدی برنامه‌های آموزشی از طریق ترکیب پیشرفت‌های دانش بشری در تراز جهانی با نیاز به شایستگی شغلی منابع انسانی در تراز ملی؛

۶. نوسازی و تقویت بنیه انسانی و مادی دانشگاه‌ها بر محور جنبه‌های عملی برنامه شامل آزمایشگاه‌ها، کارگاه‌ها، بازدیدها، عملیات میدانی و سایر فعالیت‌های توانمندساز دانشجویان کلیه رشته‌های تحصیلی؛
۷. مشاوره هدایت شغلی و آموزشی به‌منظور بهبود شناخت دانشجویان از دوره‌های مهارتی، حرفه‌ها، مشاغل؛
۸. ارتقای رویدادهای مرتبط با اشتغال و مهارت‌های مرتبط در دانشگاه‌ها؛
۹. سازماندهی برگزاری دوره‌های آموزش مهارتی در دانشگاه و هم‌افزایی ظرفیت‌های موجود.

ضرورت اجرایی شدن طرح

در شرایط متعارف اقتصادی یکی از دلایل بیکاری و مهم‌تر از آن پایین بودن نرخ بهره‌وری نیروی کار، کمبود صلاحیت‌های حرفه‌ای مورد نیاز دانش‌آموختگان است. ارتقای کیفیت آموزش، روزآمدسازی برنامه‌های درسی، تجهیز

آزمایشگاه‌ها، کارگاه‌ها و سایر فضاهای یادگیری که به جنبه عملی آموزش مربوط است؛ سازماندهی اجرای کارآموزی، کارورزی و بخش‌های کاربردی یادگیری مهارت در دانشگاه‌ها، انتخاب دروس اختیاری تقاضامحور، افزایش آموزش‌های آزاد دانشجویان در قالب فراب برنامه و یادگیری‌های غیررسمی، می‌تواند به ارتقای صلاحیت‌های دانشجو پس از فراغت از تحصیل و هنگام ورود به جرگه متقاضیان کار کمک کند. با بازنگری مداوم در برنامه‌های درسی و یکپارچگی سیاست‌ها، برنامه‌ها و اقدامات در دوران تحصیل دانشجو، امکان ارتقای اثربخشی برنامه و از آن طریق، بهبود در مهارت و اشتغال‌پذیری دانشجویان بیشتر می‌شود. براساس قوانین موجود، علاوه بر کارگروه‌های تخصصی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری که به امر بازنگری و تدوین برنامه‌های درسی مشغول هستند، دانشگاه‌های معینی نیز دارای مجوز اقدام در این زمینه هستند که در مجموع استعداد اجرایی اثرگذار و بی‌بدیلی در این رابطه را شکل

داده است. ارتباط نزدیک با جامعه به منظور دریافت و درک تقاضاهای پاسخ داده نشده و طراحی و اجرای اثربخش دوره‌های مهارتی، فرصت مناسبی برای حضور دانشجویان در محیط‌های صنعتی، تجاری و خدماتی ایجاد می‌کند و با غنا بخشیدن به تجربه‌های آنان، زمینه اشتغال و افزایش بهره‌وری پس از اشتغال دانشجویان را فراهم می‌سازد. وجود ارتباط به‌روز و همه‌جانبه بین چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی و دانشگاه‌ها، به‌علاوه اطلاعات و آمار دقیق از وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان نیز بر بهبود فرایند مهارت‌افزایی دانشجویان می‌افزاید.

چنان‌که در هدف‌های «طرح جامع» نیز ذکر شده است برنامه‌ریزی برای ارتقای توان اشتغال پذیری و مهارت‌افزایی دانشجویان به معنای نادیده انگاشتن توسعه علم و تمرکز بر جنبه‌های نظری علوم بشری نیست. بدیهی است که نقش دانشگاه‌ها در کنار پاسخگویی به تقاضای اجتماعی، کمک به توسعه علم و به عبارتی، پاسخگویی به تقاضاهای علمی نیز می‌باشد. «طرح جامع» نوعی بازسازی در برنامه‌های درسی و آموزشی است تا اعضای هیئت علمی، مدیران دانشگاهی و به‌ویژه معاونان آموزشی و برنامه‌ریزان درسی توجه داشته باشند که دانشگاه فقط انتقال‌دهنده علوم نظری و اجراکننده تحقیقاتی نیست که به نقش‌آفرینی دانشجویان در زندگی شخصی و اجتماعی؛ برای امرار معاش؛ و کمک به تولید ملی بی‌توجه باشد. در حقیقت از طریق «طرح جامع مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری» فرصتی ایجاد می‌شود که در یک اقدام چندمنظوره هم برخی از انتظارات اجتماعی و اقتصادی که از دانش‌آموختگان دانشگاهی می‌رود بهتر برآورده شود و هم دانشگاه به تمامیت مأموریت خود به‌عنوان دانشگاه نسل سوم، توجه دوباره و جدی نشان دهد. پس از تصویب قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی- و حرفه‌ای و مهارتی در اجرای اصل یک‌صد و بیست و سوم (۱۲۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (آبان ماه سال ۱۳۹۶) در مجلس شورای اسلامی تمام ارایه‌دهندگان دولتی، غیردولتی، تعاونی‌ها و بنگاه‌های اقتصادی در قلمرو آموزش‌های مهارتی، به‌عنوان مسئول اجرای نظام جامع مهارتی تعیین شدند (بند ۷ ماده ۲). در این قانون منظور از آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی رسمی آموزشی معین شده است که براساس آن، افراد می‌توانند برای کسب شایستگی‌های حرفه‌ای و شغلی از دوره متوسطه تا دانشگاه در این دوره‌ها شرکت و مدرک تحصیلی و حرفه‌ای مربوطه را دریافت کنند (بند ۸ ماده ۲). طرح جامع مهارت‌افزایی و

ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان به تکمیل موفقیت‌آمیز سطح دانشگاهی این نظام به همراه تجارب واقعی دنیای کار کمک می‌کند. در ماده ۵ قانون وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به- عنوان یکی از ارکان اصلی نظام معرفی شده است.

براین اساس حرکت در چارچوب «صلاحیت حرفه‌ای ملی ایران» که در قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی به آن تصریح شده است باید مبنای تنظیم برنامه‌های درسی و آموزشی دانشگاه‌ها قرار بگیرد که طرح جامع مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال-پذیری دانشجویان براساس آن تنظیم شده است.

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در اجرای قوانین بالاسری مبتنی بر توسعه مهارت‌های حرفه‌ای نظام‌دار و ارتقای توانمندی دانش‌آموختگان دانشگاهی در تأمین نیروی انسانی کارآمد که از علوم روز دنیا بهره‌مند شده است برای تحقق برنامه‌های توسعه ملی و با درک ضرورت انجام این تحول اساسی، پیشگامی این حرکت متکی بر عزم ملی را پذیرفته است و هم‌راستا با سیاست‌های نظام، قوانین و الزامات قانون‌گذاری و همگام با وزارتخانه‌ها و نهادهای ذی‌ربط و مسئول، اقدام نموده است.

مرور محورها و ابعاد اجرایی طرح جامع

مقدمه

با محوریت آیین نامه مهارت افزایی و ارتقای توان اشتغال پذیری دانشجویان، طرح جامع مهارت افزایی با در نظر گرفتن ابعاد اجرایی آیین نامه، به منظور هدایت منسجم تر اقدامات و برنامه های دانشگاهی، مورد نظر قرار گرفت و در دو سطح وزارت علوم و دانشگاه ها مبنای تصمیم و اقدام قرار گرفت.

تعاریف

اشتغال پذیری^۱: مجموعه ای از موفقیت ها، مهارت ها، دانسته ها و در مجموع شایستگی های فردی است که دانش آموختگان را در دستیابی به موفقیت و کارایی در حرفه مورد انتخاب خود آماده تر می کند تا از این طریق بتوانند به خود، دیگران، جامعه و اقتصاد سود برسانند.

مهارت افزایی^۲: فراگیری فنون و روش های انجام حرفه و اکتساب ظرفیت های موثر در تولید، به ۳ دسته اصلی تقسیم می شود: (۱) مهارت های عمومی و پایه (مشترک بین زیرگروه های آموزشی)؛ (۲) مهارت های تخصصی (مشترک بین رشته های یک زیرگروه)؛ و (۳) مهارت های اختصاصی (خاص رشته تحصیلی فرد در حرفه مرتبط)

Employability
Increasing Student's Skills

رویکردها

۱- اعمال تغییرات اساسی با کمترین هزینه انسانی و مالی، مطابق با اصول اشتغال پذیری، مهارت افزایی و کارآفرینی از طریق تغییر در رویکرد تدوین و بازنگری برنامه‌های درسی.

۲- جلب مشارکت حداکثری: الف) دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی در طراحی و تدوین برنامه و اجرا و نظارت بر استمرار آن؛ ب) سایر مراجع تصمیم‌گیری در حوزه-های معاونت پژوهش و فن‌آوری، دانشجویی، فرهنگی، اداری-مالی وزارت عتف برای هماهنگی و پرهیز از اقدامات موازی؛ پ) مراجع تصمیم و دست‌اندرکاران سایر وزارت-خانه‌ها و سازمان‌های دارای مأموریت مشابه در تربیت و تأمین نیروی کار ماهر.

اهداف

الف) انسجام بخشی و تقویت اجرای برنامه‌های آموزشی در دانشگاه‌ها با جهت‌گیری به‌سوی تربیت نیروی ماهر و مورد نیاز بازار کار کشور
ب) هماهنگی انطباق بیشتر برنامه‌های درسی با نیازهای جامعه و بازار کار
پ) هماهنگی متناسب‌سازی برنامه‌های درسی با

شایستگی‌های حرفه‌ای مورد انتظار از دانش‌آموختگان دانشگاهی
ت) کمک به روزآمدسازی و ارتقای کارآمدی برنامه‌های آموزشی از طریق ترکیب پیشرفت‌های دانش بشری در تراز جهانی با نیاز به شایستگی‌های شغلی منابع انسانی در تراز ملی
ث) همکاری در نوسازی و تقویت بنیه انسانی و مادی دانشگاه‌ها بر محور جنبه‌های عملی برنامه شامل آزمایشگاه‌ها، کارگاه‌ها، بازدیدها، عملیات میدانی و سایر فعالیت‌های توانمندساز دانشجویان در کلیه رشته‌های تحصیلی

اقدامات اساسی اجرای طرح

- ۱- شناسایی چالش‌ها؛ تعیین راهکارها و تدوین هدف‌های طرح؛
- ۲- تنظیم سکوه‌های اجرا و تعیین فرایندهای پیاده‌سازی طرح؛
- ۳- تصویب آیین‌نامه و تدوین ضوابط تضمین کننده استمرار اجرای طرح در دانشگاه‌ها؛
- ۴- معرفی طرح به دانشگاه‌ها و ابلاغ آیین‌نامه و ضوابط؛
- ۵- طراحی برنامه آموزش و برگزاری کارگاه‌های آماده‌سازی دست‌اندرکاران اجرا،
- ۶- همفکری در اصلاحات مورد نیاز ساختاری و تشکیلاتی برای نهادینه کردن طرح در دانشگاه‌ها،
- ۷- همکاری و مشارکت در تأمین و پشتیبانی از اجرای محورهای برنامه؛
- ۸- نظارت بر اجرا؛ شناسایی نارسایی‌ها و اصلاح مستمر برنامه‌ها؛
- ۹- پشتیبانی مستمر نرم‌افزاری و سخت‌افزاری اجرای طرح در دانشگاه‌ها؛

برنامه‌های اصلی و اقدامات زیربنایی

خلاصه برنامه‌های چهارگانه و اقدامات مرتبط با آن در قالب «آیین‌نامه ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان کارشناسی پیوسته دانشگاه‌ها» شامل چهار برنامه زیر است:

- ۱) اجرای کامل و دقیق جنبه‌های عملی-کاربردی برنامه‌های درسی جاری؛
- به‌روز کردن برنامه‌های درسی با رویکرد مهارت‌افزایی و اشتغال‌پذیری؛
- اصلاح، اعمال و یا نظارت بر حسن اجرای دروس کاربردی که در برنامه‌های درسی پیش‌بینی شده است؛

- حمایت از اجرای جنبه عملی برنامه درسی و پیش‌بینی منابع مالی مورد نیاز برای تأمین نیازهای اجرایی طرح.

۲) طراحی و ارائه دروس اختیاری متناسب با نیازهای جامعه؛

- بازنگاری و تدوین دروس اختیاری مرتبط با مهارت و فضای کسب‌وکار مورد نیاز جامعه و بازار کار با اولویت نیازهای محلی و منطقه‌ای و ملی.
- تعیین سازوکارهایی برای کسب مجوزهای قانونی استفاده از کارشناسان زبده و صاحبان حرفه‌های مرتبط با محتوای هر درس به‌منظور تدریس یا مشارکت در تدریس این دسته از دروس اختیاری.

۳) اجرای آموزش‌های فرا برنامه‌ای برای آماده‌سازی اشتغال‌پذیری دانشجویان؛

- دانشگاه‌ها می‌توانند برنامه‌های خود را با رعایت مفاد این طرح به‌صورت نوآورانه تدوین و به‌اجرا درآورند.

۴) رصد وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان هر کدام از رشته‌های موجود در دانشگاه

- دریافت بازخورد از کارفرمایان و صاحبان حرف دربارہ نقاط قوت و ضعف شایستگی‌های حرفه‌ای دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها با هدف انعکاس به کارگروه‌های تخصصی برنامه‌ریزی درسی دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت و دانشگاه‌های دارای اختیار بازنگاری و تدوین برنامه
- اطلاع از وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان با هدف بهره‌برداری در سیاست‌ها و برنامه‌های کلان توسعه رشته‌های تحصیلی

مشوق‌ها

- دانشجو
 - کسب مهارت و شایستگی بیشتر به‌منظور افزایش احتمال موفقیت در آینده شغلی
 - بهره‌برداری از آموزش‌های جانبی برای تحکیم و تقویت دانش تخصصی خود با روش‌های کم‌هزینه و اثربخش
 - ایجاد زمینه ارتباط با سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی
 - صدور گواهینامه ویژه که نشانگر شایستگی دانشجو و کیفیت بالاتر تحصیل او است.

- عضو هیئت علمی/مدرس

- موفقیت در تأمین انتظارات دانشجویان و شناخته شدن به عنوان استاد سرآمد آموزشی
- کسب امتیاز موثر در ترفیع و ارتقا
- کسب امتیاز در گرنت آموزشی (آموزانه)

- دانشگاه

- افزایش اعتبار به ازای سرانه دانشجویی مشمول برنامه‌های اشتغال پذیری اجرا شده
- افزایش امتیاز در نظام سطح بندی و رتبه بندی دانشگاه‌ها
- امکان نقش آفرینی بیشتر در سطح کشورهای منطقه

- سازمان/شرکت غیردانشگاهی میزبان دانشجوی؛

- تعامل بیشتر با دانشگاه و بهره‌مندی از توان تخصصی اعضای هیئت علمی و ظرفیت اجرایی دانشجویان
- پیش بینی شرایط حقوقی برانگیزنده (اثربگذاری در معافیت مالیاتی)
- ارتقای امتیاز سازمان در نظام رتبه بندی سازمان برنامه و بودجه

فرهنگ سازی

اقدامات فرهنگ سازی جنبه اجرایی دارد و در سال ۱۳۹۷ در سطح عملیاتی (وزارت علوم و دانشگاه‌ها) به مرحله اجرا گذاشته شده است.

- (۱) توجیه و آموزش اعضای کارگروه‌های تخصصی برنامه ریزی و گسترش معاونت آموزشی درباره رویکرد اشتغال گیری؛
- (۲) قرار گرفتن مضمون طرح (مهارت افزایی و ارتقای توان اشتغال پذیری) به عنوان شعار سال معاون آموزشی وزارت؛
- (۳) طرح و توجیه موضوع در جلسه رؤسای دانشگاه‌ها با موضوع «ارتقای مهارت»؛
- (۴) توجیه و آموزش طرح در جلسه معاونان آموزشی دانشگاه‌ها با موضوع «ارتقای مهارت»؛

- ۵) اطلاع‌رسانی به جامعه و دست‌اندرکاران ذی‌ربط در قوای سه‌گانه و مسئولین ارشد کشور؛
- ۶) برگزاری کارگاه‌های توجیهی برای رده‌های مختلف مسئولین دانشگاه‌ها برحسب منطقه-بندی آموزش عالی؛
- ۷) توجیه و آموزش طرح در جلسات شورای دانشگاه‌ها و سایر شوراهای مرتبط تا سطح شورای گروه‌های آموزشی؛
- ۸) بهره‌مندی از ظرفیت رسانه‌ها به‌ویژه رسانه ملی مانند صدا و سیما برای معرفی و ترویج طرح؛
- ۹) استفاده از فضاها و فرصت‌های فرهنگ‌سازی برون بخشی.

پشتیبانی

به منظور پشتیبانی از دانشگاه‌ها و ستاد وزارت عتف برای اجرای برنامه‌های اصلی، دو اقدام کلیدی زیر پی‌گیری می‌شود:

- ۱) حمایت فکری و ارایه مشورت‌های تخصصی در «گروه مهارت‌افزایی و کارورزی» معاونت آموزشی؛ ارایه شیوه‌نامه‌ها و پشتیبانی نظری از برنامه‌های نوآورانه دانشگاه‌ها در زمینه اشتغال‌پذیری؛
- ۲) پی‌گیری برای افزایش سرانه ۱۵۰ هزار تومان برای دانشجویان دوره کارشناسی علوم انسانی و ۲۵۰ هزار تومان برای سایر رشته‌ها تحت عنوان ردیف مهارت‌افزایی برای دانشگاه‌های فعال با تشخیص وزارت در اعتبارات سال آینده دانشگاه‌ها؛
- ۳) تصویب تخصیص یک تا سه درصد درآمد اختصاصی هر دانشگاه در هیئت امنای دانشگاه برای حمایت از اجرای طرح در سال جاری؛
- ۴) اعتبار‌گذاری بر گواهی‌های صادره توسط دانشگاه‌ها برای دانشجویان موفق در شرکت و گذراندن برنامه‌های اصلی طرح موثر بر اشتغال پس از دانش‌آموختگی؛
- ۵) کمک به حل مشکلات قانونی شرکت‌های طرف قرارداد دانشگاه‌ها درباره مواردی مانند بیمه سلامتی دانشجویان کارورز.

برنامه‌ریزی و اقدامات بخشی

به منظور زمینه‌سازی و مدیریت اجرای برنامه‌های اصلی طرح، دو گروه اقدامات در ستاد وزارت و در دانشگاه‌ها مورد نیاز است:

الف) اقدامات درون‌بخشی

به‌منظور افزایش توان اجرای برنامه‌های اصلی طرح، اقدامات کلیدی در دو گروه «ساختاری-هماهنگی» و «آموزش» در وزارت عتف و زیرنظام‌های آموزش عالی مرتبط انجام می‌شود:

اقدامات ساختاری-هماهنگی

- ۱) تشکیل «گروه مهارت‌افزایی و کارورزی» در حوزه معاونت آموزشی؛
- ۲) هماهنگی با دانشگاه جامع علمی-کاربردی جهت در اختیار قرار دادن ظرفیت کارگاهی-آزمایشگاهی موجود در استان‌ها؛
- ۳) هماهنگی با دانشگاه فنی و حرفه‌ای جهت در اختیار قرار دادن ظرفیت کارگاهی و آزمایشگاهی موجود در استان‌ها؛
- ۴) هماهنگی با سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای جهت در اختیار قرار دادن ظرفیت کارگاهی-آزمایشگاهی موجود در استان‌ها؛
- ۵) هماهنگی با سایر زیرنظام‌هایی که شرایط اولیه برای تنظیم برنامه‌های مشترک در راستای ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان دوره کارشناسی را دارند؛
- ۶) اصلاح آیین‌نامه‌های ترفیع و ارتقا جهت ترغیب اعضای هیئت علمی به تدریس در دوره کارشناسی و نگاه ویژه به مهارت‌افزایی دانشجویان در چارچوب فعالیت‌های نوآورانه آموزشی؛
- ۷) استفاده از ظرفیت انجمن‌های علمی برای ارتقای دسترسی دانشجویان به فضای کسب و کار؛
- ۸) استفاده از ظرفیت پارک‌های علم و فناوری و مراکز رشد برای پشتیبانی از برنامه‌های اصلی طرح؛
- ۹) نظارت بر فرایند و برون‌دادهای مهارت‌افزایی و اشتغال‌پذیری دانشگاه‌ها؛

- ۱۰) بررسی امکان ایجاد و توسعه دفتر هدایت شغلی^۱ در دانشگاه‌ها برای دانشجویان و همچنین مکانی برای انتخاب و آموزش دانش‌آموختگان مستعد از سوی صاحبان مشاغل؛
- ۱۱) هماهنگی برای در اختیار قرار دادن اطلاعات سامانه‌های شغل‌یابی معتبر به دانشگاه‌های متقاضی
- ۱۲) پیگیری مسئولیت مدنی کارفرمایان برای کارورزان، پیش‌بینی منابع مالی لازم برای قرار دادن در اختیار کارورز، و همچنین پیش‌بینی و جبران حوادث کارورزان

اقدامات آموزشی

- ۱) برنامه‌ریزی و هماهنگی راه‌اندازی مرکز یادگیری^۲ در دانشگاه‌ها با هدف اطمینان از یادگیری دانشجویان در حد انتظار برنامه درسی و همزمان فعال ساختن مرکز بالندگی اعضای هیئت علمی^۳ به منظور انطباق شیوه‌های تدریس با یادگیری دانشجویان با تأکید بر دانشجویان دوره کارشناسی
- ۲) برنامه‌ریزی لازم برای آموزش و بازآموزی کارشناسان آموزشی و خدمات آموزش؛ تکنسین‌های آزمایشگاه؛ دستیاران آموزشی و سایر دست‌اندرکاران امر آموزش مهارت به دانشجویان
- ۳) تهیه شیوه‌نامه بهره‌گیری از دانشجویان دکتری تخصصی به‌عنوان دستیاران آموزشی - پژوهشی به‌منظور کمک به اجرای برنامه مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری

^۱ Job placement office
^۲ learning center-LC
^۳ Faculty development center- FDC

ب) همکاری‌های برون‌بخشی و اقدامات فراسازمانی

همزمان با اقدامات بالا که ناظر بر فعالیت‌های درون‌سازمانی و تطابق عرضه نیروی انسانی متخصص (از نظر کمی و کیفی) با نیازهای جامعه است، اقداماتی برای تعامل و هماهنگی با سایر وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها ضروری است تا وزارت علوم بتواند در ایجاد شرایط لازم قانونی و ساختاری در فرایند هدایت شغلی و کمک به برنامه‌ریزی وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذی‌ربط در امر توسعه فضای کسب‌وکار، به‌طور مؤثرتری عمل نماید. رئوس برخی از این اقدامات به‌شرح زیر است:

- ۱) شناسایی محیط‌های بالقوه کسب‌وکار؛ و شناسایی مراجع مختلف موثر در توسعه فضای کسب‌وکار مانند نظام مهندسی جهت شناسایی فرصت‌های شغلی و ارائه طرح برای هدایت شغلی دانش‌آموختگان؛
- ۲) برنامه‌ریزی و ارائه طرح به‌منظور بهبود محیط کسب‌وکار (برای مثال منوط نمودن صدور مجوزهای ایجاد و راه‌اندازی حرف و مشاغل به‌حضور دانش‌آموخته ذی‌ربط)؛
- ۳) همکاری در تسهیل فرایند بهبود فناوریانه تولید و نوسازی تکنولوژی که می‌تواند به تخصص‌بری مشاغل کمک کند؛
- ۴) کمک به راه‌اندازی سامانه‌های اطلاعاتی بازارکار (مورد استفاده تمامی ذی‌نفعان از جمله عرضه‌کنندگان آموزش، خانوار، فرد، بنگاه‌های کاریابی، کارفرمایان، سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان)؛
- ۵) همکاری با وزارتخانه‌های ذی‌ربط با هدف تغییر در الزامات حقوقی موثر اما تعریف نشده در تغییر شرایط احراز مشاغل (از جمله تعیین سطوح تکنسین و کارشناسی) در مرحله راه‌اندازی بنگاه‌های صنعتی، کشاورزی و خدماتی؛
- ۶) حضور و پی‌گیری مؤثرتر در تنظیم نظام یا چارچوب صلاحیت حرفه‌ای و کاربرد آن
- ۷) ایجاد شرایط حضور مؤثر در شوراها یا کارگروه‌هایی که در باب اشتغال، سیاست‌گذاری در مورد تسهیلات و خطوط اعتباری تصمیم‌گیری می‌کنند؛
- ۸) افزایش تعاملات دانشگاه‌ها با دستگاه‌ها و سازمان‌های شهر و استان برای شناسایی نیازمندی‌های محلی و منطقه‌ای؛

۹) هماهنگی با اصناف و اتحادیه‌ها برای بهره‌گیری از استادکارهای مجرب بنگاه‌های اقتصادی.

به‌منظور اطمینان از ضمانت اجرای طرح و برنامه‌های اصلی آن، اقدامات از طریق عقد قرارداد همکاری با وزارتخانه‌ها و سازمان‌های زیر انجام می‌شود:

- وزارت صنعت، معدن و تجارت (پیوستن به سامانه‌های کارآموزی و طرح «تاپ»)
- وزارت جهاد کشاورزی
- وزارت آموزش و پرورش
- وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی با هدف بهره‌مندی از امکانات مراکز تابعه
- اتاق بازرگانی، خانه صنعت و معدن و سایر مراکز وابسته به بخش خصوصی دارای ظرفیت کمک به مهارت‌افزایی و اشتغال دانشجویان
- انجمن‌های تخصصی مانند انجمن تخصصی طراحان، تحقیق و توسعه صنعتی و مانند این موارد
- سایر وزارتخانه‌ها نظیر اقتصاد و دارایی، فرهنگ و ارشاد اسلامی، امور خارجه.

ساختار اجرایی

مدیریت اجرای طرح در دو سطح ستاد و دانشگاه‌ها براساس اقدامات تعیین شده درون-بخشی و برون-بخشی انجام خواهد شد. در سطح ستاد، «گروه مهارت‌افزایی و کارورزی» در معاونت آموزشی وزارت عتف تشکیل و برنامه‌ریزی، سازماندهی، راهبری و نظارت بر حسن اجرای طرح را برعهده دارد.

در سطح دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی شورایی متشکل از اعضای زیر تشکیل و در مورد نحوه اجرای طرح، تصمیم‌گیری و نظارت بر اجرا را با ساختار پیشنهادی زیر برعهده می‌گیرند:

- رییس دانشگاه
 - معاون آموزشی دانشگاه
 - معاون پژوهش و فناوری دانشگاه
 - معاون اداری-مالی یا برنامه‌ریزی و توسعه دانشگاه
- سایر اعضا به تشخیص ریاست موسسه یا دانشگاه تعیین می‌شوند.
- وظیفه اصلی این شورا هماهنگی بین حوزه‌های اقدام (معاونت‌های دارای اختیار و مسئولیت) در دانشگاه و ایجاد و پیاده‌سازی برنامه یکپارچه پشتیبانی از اجرای طرح مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان کارشناسی است. آیین‌نامه داخلی این شورا در هر دانشگاه با ملاحظه هدف‌های کلان این طرح تهیه می‌شود و نسخه‌ای از آن برای اطلاع به معاونت آموزشی ارسال می‌شود.
- طرح جامع «مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان کارشناسی دانشگاه‌ها» در شورای معاونان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در تاریخ ۹ تیرماه ۱۳۹۷ ارایه شد و به تصویب رسیده است و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مکلف به اجرا و نظارت بر تحقق برنامه زمان‌بندی مشروع در این طرح می‌باشد.

اقدامات و تجربه‌های اثربخش ارتقای توان اشتغال پذیری در دانشگاه‌های کشور

مقدمه

برای تحقق برنامه‌های محوری آیین‌نامه مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری فعالیت‌های متنوعی در دانشگاه‌ها انجام شده و در حال انجام است. اطلاعات ارایه شده بر مبنای عملکرد دانشگاه‌ها از مهرماه ۱۳۹۷ و براساس استعلام به‌عمل‌آمده از آنان در همین زمینه تحلیل و طبقه‌بندی شده است که در اینجا با مراعات اختصار به‌شکل زیر ارایه می‌شود. شایان ذکر است که برخی دانشگاه‌ها به هر دلیل یا موفق به ارایه اطلاعات لازم در پاسخ به استعلام نشدند و یا اطلاعات خود را به‌صورت کامل و جامع ارایه ندادند. ضمن اینکه در میان پاسخ‌های دریافت شده مواردی که جزو اقدامات بدیع برخاسته از نیازهای جدید آیین‌نامه نبود یا به عبارتی جزو وظایف ذاتی معاونت‌های آموزشی در دانشگاه‌ها محسوب می‌شد در فهرست اقدامات در نظر گرفته نشد.

اقدامات دانشگاه‌ها در چارچوب برنامه‌های

برنامه محوری نخست:

جدول ۱-۳. اجرای دقیق جنبه‌های عملی-کاربردی برنامه‌های درسی

اقدام	دانشگاه
تعامل درس محور با مراکز صنعتی و تولیدی	الزهرا (س)، اصفهان، بین‌المللی امام خمینی (ره)، تفرش، حضرت معصومه (س)، دامغان، شهرکرد، شهید بهشتی، صنعتی شاهرود، صنعتی کرمانشاه، صنعتی نوشیروانی بابل، علوم و فنون دریایی خرمشهر
برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی تخصصی ویژه دانشجویان با هدف آشناسازی با فضای کسب‌وکار در رشته	اصفهان، بیرجند، بین‌المللی امام خمینی (ره)، تفرش، حضرت معصومه (س)، حکیم سبزواری، دامغان، زابل، شاهد، شهید باهنر کرمان، شهید بهشتی، صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی، صنعتی شاهرود، صنعتی علم و صنعت، صنعتی کرمانشاه، علوم و فنون دریایی خرمشهر، گیلان، محقق اردبیلی، هنر اصفهان
بهره‌ور کردن درس کارآموزی و کارورزی	بین‌المللی امام خمینی (ره)، تفرش، حکیم سبزواری، شهرکرد، شهید باهنر کرمان، شهید بهشتی، صنعتی نوشیروانی بابل، قم، محقق اردبیلی

برنامه محوری دوم:

جدول ۲-۳. طراحی و اجرای دروس اختیاری متناسب با نیازهای جامعه

دانشگاه	اقدام
	تشکیل شورای سیاست گذاری و نوآوری آموزشی برای کمک به جهت گیری تدوین برنامه های درسی دانشگاه به سوی جامعه
اصفهان، تهران، جامع علمی-کاربردی	تعریف دروس اختیاری در دو بخش مهارت های عمومی و اختصاصی براساس نیازسنجی از تقاضاهای منطقه
اصفهان، الزهرا (س)، بین المللی امام خمینی (ره)، بجنورد، بوعلی سینا، پیام نور، حضرت معصومه (س)، جامع علمی-کاربردی، دریانوردی و علوم دریایی چابهار، رازی، زابل، شهید باهنر کرمان، شهید بهشتی، صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی، صنعتی شریف، صنعتی کرمانشاه، صنعتی نوشیروانی بابل، علامه طباطبایی، قم، کردستان، لرستان، محقق اردبیلی، یاسوج، یزد، هنر	به کارگیری الگوهای مبتنی بر شایستگی های شغلی و حرفه ای در طراحی برنامه های درسی

برنامه محوری سوم:

جدول ۳-۳. اجرای آموزش‌های فرا برنامه‌های متناسب با هر رشته و نیاز بازار کار

اقدام	دانشگاه
ارایه دوره‌های نوآورانه فرا برنامه‌های با هدف ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان	بین‌المللی امام خمینی (ره)، تفرش، جامع علمی-کاربردی دامغان، دریانوردی و علوم دریایی چابهار، زابل، شهید باهنر کرمان، شهید بهشتی، صنعتی اصفهان، صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی، صنعتی شاهرود، صنعتی نوشیروانی بابل، فردوسی مشهد، گیلان، لرستان، یزد
برگزاری استارت‌آپ‌های آموزش محور در رشته‌های تحصیلی دارای زمینه اشتغال پایین	ایلام، بجنورد، بیرجند، بین‌المللی امام خمینی (ره)، جامع علمی-کاربردی، حکیم سبزواری، رازی، شهرکرد، شهید باهنر کرمان، صنعتی نوشیروانی بابل، علوم و فنون دریایی خرمشهر، فردوسی مشهد، گیلان
تشکیل تعاونی‌هایی در برخی رشته‌ها برای فعالیت‌های درآمدی دانشجویی	ایلام
راه‌اندازی مرکز جوار دانشگاهی و برگزاری دوره‌های فنی و حرفه‌ای با همکاری سازمان فنی و حرفه‌ای	بیرجند، پیام‌نور، شهید باهنر کرمان، گنبد کاووس، یزد

راه اندازی مراکز اشتغال پذیری و بیرجند، قم، گیلان
نوآوری در دانشگاه

راه اندازی پرتال دفتر کارآفرینی اصفهان، بیرجند، حضرت معصومه (س)، علامه
دانشگاه و برگزاری دوره های مهارت- طباطبایی، قم
افزایی

برگزاری دوره های کهد (مانند اصفهان، بین المللی امام خمینی (ره)، تهران،
کارآفرینی و کسب و کارهای کوچک) حکیم سبزواری، خوارزمی، صنعتی خواجه
در راستای ارتقای اشتغال پذیری نصیرالدین طوسی، کردستان، گیلان، یاسوج

برگزاری دوره های مشترک با حکیم سبزواری
دانشگاههای خارجی برای استفاده از
تجربه های بین المللی

راه اندازی «مرکز آموزش های آزاد و اصفهان، رازی، سمنان، صنعتی خواجه
مهارتی دانشگاه» و شروع فعالیت نصیرالدین طوسی، صنعتی شاهرود، صنعتی
مرکز نوشیروانی بابل، علامه طباطبایی، قم، محقق
اردبیلی، یاسوج، یزد

طراحی بیش از ۷۰۰ گرنت نوآوری (با تهران
هدف ایجاد ایده های اولیه برای ایجاد
و توسعه کسب و کار پایدار)

راه اندازی و فعالیت مرکز ارتقای دامغان، رازی، صنعتی شاهرود، هرمزگان
شایستگی های حرفه ای دانشجو با
همکاری اداره کل آموزش فنی و
حرفه ای استان

برگزاری دوره‌های مهارتی مشترک با
صنایع و سازمان‌ها
بجنورد، بین‌المللی امام خمینی (ره)، پیام‌نور،
دامغان، رازی، شهرکرد، شهید باهنر کرمان،
شهید بهشتی، صنعتی خواجه نصیرالدین
طوسی، علامه طباطبایی، قم، گیلان، محقق
اردبیلی

برگزاری دوره‌های تربیت مدرس و
طراحی دوره‌های ویژه به‌منظور
توانمندسازی مدرسان مطابق با دانش
و فناوری نوین
جامع علمی-کاربردی

برنامه محوری چهارم:

جدول ۴-۳. رصد وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان هر کدام از رشته‌های موجود در دانشگاه

دانشگاه	اقدام
اصفهان، بین‌المللی امام خمینی (ره)، بوعلی‌سینا، تفرش، حکیم سبزواری، خوارزمی، دریانوردی و علوم دریایی چابهار، زابل، شهرکرد، شهید باهنر کرمان، شهید بهشتی، صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی، صنعتی سیرجان، صنعتی کرمانشاه، صنعتی نوشیروانی بابل، قم، گیلان، لرستان، یزد	ایجاد سامانه جامع رصد و ارزیابی وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان دانشگاه
تهران، شهید بهشتی	رصد وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان با هدف بازنگری برنامه‌های درسی و انطباق آن‌ها با نیازهای جامعه
بین‌المللی امام خمینی (ره)	ارتباط با سازمان‌ها و مراکز صنعتی برای معرفی دانش‌آموختگان به واحدهای متقاضی نیرو

برنامه‌های مهارت‌افزایی در دانشگاه‌ها و ستاد وزارت

به‌طور کلی و چنان‌که در جداول گزارش عملکرد دانشگاه‌ها در اجرایی شدن طرح جامع مهارت‌افزایی روشن شد برنامه‌های متعددی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی در جریان است. در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نیز برنامه‌های کلان به‌صورت مستقل در معاونت آموزشی یا به صورت مشترک با معاونت پژوهش و فناوری فعال بوده و ظرف سال

گذشته در دستور کار قرار داشته است. از جمله مهم‌ترین این برنامه‌ها به‌اختصار عبارتند از:

۱) تضمین نظارت بر حسن اجرای برنامه

پیش‌فرض حوزه معاونت آموزشی در خصوص افزایش متناسب مهارت‌های دانشجویان و ارتقای توان اشتغال‌پذیری آنان این است که در صورتی که همه جنبه‌های پیش‌بینی شده در برنامه‌های درسی، توسط اعضای هیئت علمی و گروه‌های آموزشی مجری مورد نظر قرار بگیرد و مراعات شود، خودبه‌خود دانش‌آموختگانی توانمندتر و دارای مهارت‌های مورد انتظار خواهیم بود. بر همین مبنا فرض می‌شود نظارت معاونت آموزشی بر حسن اجرای برنامه‌های درسی و هماهنگی با مجریان برنامه که در رأس آن عضو هیئت علمی قرار دارد، می‌توان تا حد زیادی به مقصود رسید. در همین زمینه دفتر برنامه‌ریزی آموزشی طرحی را در دست علميایی شدن دارد که در آن، براساس اشتراک تجربه‌های موفق دانشگاه‌ها، به معاونان آموزشی پیشنهاداتی برای تمرکز بیشتر بر این وظیفه ذاتی خود ارائه دهد.

تجربه دانشگاه‌ها در زمینه چگونگی نظارت اثربخش بر حسن اجرای برنامه‌های درسی استعلام و تحلیل شده و در قالب گزارش تحلیلی در اختیار آنان قرار گرفته است.

۲] برنامه‌های درسی عمل‌گرا

جنبه‌های عملی برنامه درسی، فعالیت‌های متنوعی مانند شرکت در کارگاه‌ها، آزمایشگاه‌ها، کار در مزرعه، بازدیدهای علمی و جز این‌ها را دربرمی‌گیرد که در برنامه درسی لازم الاجرا هستند. به منظور تحقق این هدف در هر دانشگاه، معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی به‌عنوان

مسئول حسن اجرای برنامه مکلف است به‌روش عملیاتی که در هر دانشگاه به اقتضای ساختار اداری و اجرایی تعریف می‌شود، بر چگونگی برنامه‌ریزی و حسن اجرای جنبه‌های عملی آموزش در دانشکده‌ها و گروه‌های آموزشی نظارت مستقیم و مستمر داشته باشد.

منظور از جنبه عملی برنامه درسی بخشی از قلمرو یادگیری دانشجویان هر رشته است که توسط کارگروه‌های تخصصی برنامه‌ریزی در سرفصل‌ها لحاظ می‌شود؛ انجام آن بر عهده عضو هیئت علمی است؛ و نظارت عالی بر اجرای آن توسط معاونت آموزشی هر دانشگاه انجام می‌شود.

۳] طراحی و ارایه دروس اختیاری متناسب با تقاضای جامعه

براساس اختیار واگذار شده به دانشگاه‌ها (به استناد بند ۵ از ماده ۳ آیین‌نامه شماره ۲۸۸۷۱۵ تاریخ ۱۵ اسفندماه ۱۳۹۵ مبنی بر پاسخ‌گویی به نیازهای فعلی و آتی جامعه با مشارکت بخش‌های مختلف)، دانشگاه‌ها می‌توانند دروس اختیاری یک یا دو واحدی را برای دانشجویان دوره کارشناسی تعریف و اجرا کنند. این دروس باید دارای دو ویژگی کلیدی باشند: ۱) براساس شایستگی‌های پایه در هر تخصص یا حرفه تنظیم شده باشد؛ ۲) شیوه ارایه و تدریس آن به-

صورت عملی-نظری و در ارتباط با بخش خصوصی و بازار کار، صنعت، کشاورزی، با همکاری کارشناسان متبحر آن بخش‌ها باشد^۱.

به‌منظور هماهنگی و انسجام درس‌هایی که به این منظور طراحی می‌شوند، نکات زیر باید مورد توجه قرار داشته باشد:

- درس اختیاری مورد نظر دانشگاه پیش‌تر در چارچوب برنامه درسی مصوب رشته تحصیلی مربوطه توسط دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی تحت عنوان دروس عمومی، پایه، اصلی، تخصصی و جبرانی یا سایر عناوین تعریف نشده باشد؛

- هدف اصلی از طراحی درس اختیاری کمک به جبران کاستی یا رفع یک یا چند نیاز محلی-منطقه‌ای از طریق آموزش است. از این‌رو به‌ویژه در درس‌های اختیاری تخصصی دانشگاه باید ترکیبی از برنامه توانمندساز در رشته تحصیلی دانشجو که ضمناً به رفع نیازهای جامعه کمک می‌کند را در نظر داشته باشد؛

- کاستی و نیاز باید توسط دانشگاه تشخیص داده شده و از سوی مراجع رسمی بخش عمومی (مانند استانداری، فرمانداری و سایر دستگاه‌های دولتی دارای حوزه جغرافیایی مشترک با دانشگاه) و بخش خصوصی (شرکت‌ها و موسسات صنعتی، کشاورزی، خدماتی که دارای مجوز فعالیت از مراجع قانونی کشور هستند) تایید شده باشد؛

- دانشگاه‌های بزرگ دولتی و دانشگاه‌های مادر استان به‌علاوه برخی دانشگاه‌های شهرستان‌ها که مرکز استان نیستند، می‌توانند به‌طور مستقل به طراحی و اجرای دروس اختیاری مطابق هدف این برنامه اقدام نمایند. استفاده از این دسته از دروس اختیاری توسط سایر دانشگاه‌ها منوط به اشتراک تقاضاهای محلی (شهر) و منطقه‌ای (استان) در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی دارد. سایر دانشگاه‌هایی که خواهان طراحی دروس اختیاری

^۱- این دروس باید مستقل از عناوین دروس اختیاری عمومی موضوع بخشنامه ۲۰۸۹۵۲ تاریخ ۱۳۹۵/۹/۲۲ طراحی و اجرا شوند.

براساس تقاضای جامعه محلی باشند، می‌توانند با کمک تخصصی و مشورت علمی یکی از نزدیک‌ترین دانشگاه‌های استانی، دست به اقدام بزنند.

- نحوه طراحی دروس اختیاری و اعتبارسنجی آن از نظر فنی براساس سند «شیوه‌نامه تدوین برنامه درسی» که توسط دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی در اختیار دانشگاه‌ها قرار می‌گیرد، انجام شود.

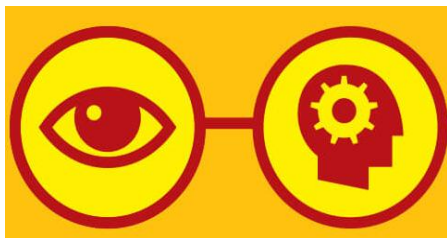
- دروس اختیاری تقاضامحور مازاد بر سقف برنامه مصوب دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی محاسبه می‌شود دروس تقاضامحور تعریف شده، باید به‌نحوی تدوین شود که برانگیزنده مشارکت حداکثری و خودجوش دانشجویان هر دانشگاه باشد.

۴) اجرای آموزش‌های فرا برنامه‌ای متناسب با هر رشته و نیاز بازار کار

هدف این برنامه طراحی و اجرای آموزش‌های مبتنی بر عمل است که خارج از قالب‌های سنتی آموزش‌های کلاسیک، دانشجویان را برای ایده‌پردازی و تجربه‌اندوزی در رابطه با کار و بازار کار آماده می‌کند. در این برنامه، هدف انحصاراً به وجه شناختی و عقلانی به‌منظور افزایش دانش و مهارت دانشجویان برنمی‌گردد بلکه بر نگرش و علایق و سازماندهی ارزش-های آن‌ها در رابطه با کار و تولید مرتبط می‌باشد. چنان‌که در جدول‌های ارائه شده در همین بخش مشاهده شد دانشگاه‌ها، ده‌ها طرح نوآورانه و اثربخش در این زمینه طراحی کرده‌اند و آن را به مرحله اجرا گذاشته‌اند. این برنامه‌ها باید بتواند به جنبه‌های نگرشی مرتبط با کار و حرفه را پرورش دهد؛ کار تیمی را به‌عنوان یک شرط موفقیت شغلی معرفی و نهادینه کند؛ در استعدادیابی و هدایت شغلی به اولویت‌های برنامه‌های توسعه ملی توجه داشته باشد؛ به موضوع اخلاق کار و اخلاق حرفه‌ای توجه و التفات ویژه داشته باشد؛ و نقاط قوت و ضعف دانشجو برای ورود به دنیای واقعی پس از تحصیل را شناسایی و از پیش وی را برای مواجهه با آن شرایط آماده کند و پرورش دهد.

۵) رصد وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان هر کدام از رشته‌های موجود در دانشگاه

هدف از این برنامه دریافت اطلاعات روزآمد از ارزیابی و قضاوت کارفرمایان نسبت به توانایی و شایستگی دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها، به منظور تشخیص نقاط قوت و ضعف برنامه آموزشی و آگاهی از دیدگاه‌ها و

پیشنهادات دانش‌آموختگان دانشگاهی درباره مهارت‌های مورد نیاز بازار و ایجاد یک سازوکار پایدار برای تضمین تداوم در شنیدن صدای ذی‌نفعان اصلی اشتغال است. به منظور دسترسی به این اطلاعات که در بازنگری و تدوین برنامه‌های درسی نقش بی‌بدیلی دارد طی هماهنگی با حوزه معاونت پژوهش و فناوری وزارت علوم، طراحی و زمینه‌سازی برای ترویج استفاده از سامانه رصد وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان در دانشگاه‌ها مورد توجه معاونت آموزشی قرار داشته است. علاوه بر این در دانشگاه‌ها نیز واحد امور دانش‌آموختگان و نیز انجمن دانش-آموختگان هر دانشگاه در زیرمجموعه معاونت‌های آموزشی و دانشجویی-فرهنگی دست-اندرکار جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز درباره وضعیت دانش‌آموختگان می‌باشند.

۶) ساماندهی نظام صلاحیت حرفه‌ای

چارچوب صلاحیت حرفه‌ای^۱، وسیله‌ای برای طبقه‌بندی، توصیف و توسعه صلاحیت‌ها است. این ابزار نتایجی را در اختیار برنامه‌ریزان درسی قرار می‌دهد که به کمک آن امکان ارزیابی نتایج یادگیری به سهولت و دقت بیشتری میسر است. در این زمینه ظرف سال گذشته و با هماهنگی معاونت پژوهش و فناوری، اقداماتی در سطح ستادی صورت گرفته که منجر به خروجی یک مطالعه نظام یافته نیز شده است. با وجود این براساس نشست‌های برگزار شده و مطالعاتی که در یکی از مؤسسات وابسته به وزارت علوم انجام شد مشخص می‌شود که وسعت و حجم علمیات مورد انتظار برای تهیه این چارچوب بدون همیاری سایر دستگاه‌ها و

^۱ National Qualification Framework

سازمان‌ها امکان‌پذیر نیست. در این زمینه طرحی در دست تهیه است که برای تصویب در اختیار دولت قرار خواهد گرفت.

۷) همکاری و جلب مشارکت سایر دستگاه‌ها و سازمان‌ها به منظور تقویت اجرای جنبه‌های عملی برنامه‌های درسی

بخش قابل توجهی از برنامه‌های درسی نیازمند ارتباط و همکاری دانشگاه با سایر دستگاه‌ها و سازمان‌ها است. حتی اگر دانشگاه این توان را داشته باشد که در درون خود برنامه درسی را به‌طور کامل اجرا کند، در اجرای برنامه‌های

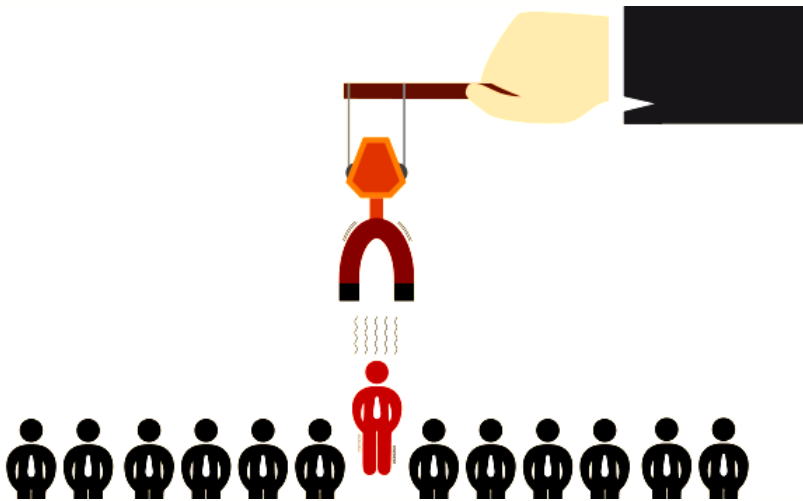
محوری دوم و سوم طرح جامع مهارت‌افزایی نیاز به مشارکت همه دستگاه‌ها و سازمان‌ها محرز است. دانشجو بدون این همکاری، درک درستی از فضای جامعه و محیط کسب‌وکار نخواهد داشت و هیچ دانشگاهی نمی‌تواند اطمینان داشته باشد با تشخیص درست و دقیق از تقاضای اجتماعی و منطقه‌ای در حال برنامه‌ریزی و پیش‌برد هدف‌های طرح جامع است.

برخی دانشگاه‌های کشور (مانند دانشگاه گیلان)، در این زمینه با همکاری استانداری‌ها اقداماتی را انجام داده‌اند که با هدف هماهنگی بیشتر و انسجام طرح همکاری‌ها، نیازمند همت ملی و حمایت دستگاه‌های ستادی در وزارتخانه‌های مربوطه است.

۸) طراحی و اجرای مراکز استعدادیابی و مشاوره جایابی شغلی

چنان‌که در جداول این بخش مشاهده شد دانشگاه‌ها اقدام به تشکیل مراکز مشاوره و راهنمایی شغلی و تحصیلی برای دانشجویان کارشناسی کرده‌اند. هر چند در هیچ کجای دنیا، دانشگاه مسئول اشتغال دانش‌آموختگان نیست اما دانشگاه می‌تواند با هدایت درست و دقیق تحصیلی

و شغلی، به دانشجو کمک کند تا پس از فراغت از تحصیل فرصت‌های بهتر و بیشتری برای اشتغال در اختیار داشته باشد.

اقدامات نوآورانه دانشگاه‌ها

یکی از هدف‌هایی که موسسات آموزش عالی برای آن تشکیل شده‌اند کمک به متقاضیان تحصیلات عالی برای کسب مهارت و توسعه شایستگی‌های تخصصی است. با درک این موضوع سالیان متمادی است که دانشگاه‌ها، برنامه‌ها و فعالیت‌های خود را با هدف توسعه مهارت‌ها تهیه و اجرا می‌کنند. به عبارت دیگر پس از طرح جامع مهارت‌افزایی و معرفی آن به دانشگاه‌ها، توجه به ایجاد و توسعه مهارت به عنوان یک مسئولیت شناخته شده احیا شد و مورد توجه دوباره قرار گرفت و ضمناً با توجه به وجود سوابق موثر در دانشگاه‌ها، طرح‌های نوآورانه ارایه شد. این طرح‌ها در دانشگاه‌ها به فراخور ماموریت و انتظار، از یک قاعده و الگو تابعیت نمی‌کند و این ویژگی به منزله یک خصیصه ممتاز هنگام تهیه و ابلاغ طرح جامع مورد تاکید معاونت آموزشی قرار داشت.

در اینجا طرح‌های نوآورانه مهارت‌افزایی که به همت و ابتکار دانشگاه‌ها پس از ابلاغ آیین نامه مهارت‌افزایی و اشتغال‌پذیری طراحی و اجرا شده است به اختصار معرفی می‌شوند. وجه ممتاز این طرح‌ها عبارتند از:

- از دل دانشگاه برآمده و براساس اقتضائات و مختصات آن طراحی و تهیه شده است؛
- نوآورانه و بدون تقلید یا کپی‌برداری از سایر موسسات تهیه شده است؛
- طرح به اجرا در آمده است و به سرنوشت برخی طرح‌های دیگر مبتلا نشده است که پس از طراحی به دلیل دور بودن از واقعیت به مرحله اجرا گذاشته نمی‌شوند؛
- اغلب بدون هزینه‌های سربار و در جریان طبیعی فعالیت‌های دانشگاه شکل گرفته و به اجرا درآمده است.

در پاسخ به استعلام دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی از دانشگاه‌ها پاسخ‌های مبسوط و امیدبخشی دریافت شد که نیازمند تلخیص و طبقه‌بندی بودند. گزارش‌ها مورد به مورد مطالعه و ارزیابی و برنامه و اقداماتی که مناسب، همگرا با هدف‌های طرح جامع و نوآورانه تشخیص داده شدند، استخراج و در مجموعه اقدامات قابل معرفی مد نظر قرار گرفتند.

در اینجا طرح‌ها به اختصار، بدون اولویت و به ترتیب الفبایی نام هر دانشگاه، مرتب شده‌اند و در پایان تحلیلی از طرح‌های گزارش شده ارائه شده است.

دانشگاه اصفهان:

* طرح تغییر در شیوه پذیرش دانشجو با توجه به نیاز بازار کار:

هدفمندسازی پذیرش دانشجو متناسب با نیازهای علمی و کاربردی جامعه، همچنین تعلیق و توقف پذیرش دانشجو در رشته‌های قدیمی و غیرکاربردی (تقریباً در ۲۰ درصد رشته‌ها پذیرش متوقف شده است).

دانشگاه بوعلی‌سینا:

* طرح کارستان:

در این طرح علاوه بر دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی متنوع در دو بخش عمومی و خصوصی، برگزاری جشنواره‌ها، مسابقات و بازدیدهایی از مراکز صنعتی در نظر گرفته شده است. تا پایان سال ۹۷ دو سبک اشتغال‌پذیری ویژه، ایده پارک، و بیش از ۱۵ بازدید از مراکز صنعتی و همایش در قالب این طرح برگزار شده است.

*** طرح کام:**

طرح کار آمدی و افزایش مهارت با هدف توانمند ساختن دانشجویان در زمینه های تخصصی برای کارآفرینی و اشتغال زایی.

دانشگاه تهران:

*** طرح کهد ویژه دانشجویان کارشناسی:**

در راستای متناسب سازی برنامه های درسی با شایستگی های حرفه ای مورد انتظار از دانش-
آموختگان دانشگاه، دوره های کهد راه اندازی و اجرا شده است. به منظور افزایش اشتغال پذیری
دانشجویان، الگویی برای برنامه های درسی دوره کارشناسی تعریف شده که بر مبنای آن
دانشجو در کنار دروس رشته خود ۱۵ تا ۲۰ درصد واحدهای درسی خود را با هماهنگی گروه
و در ارتباط با رشته خود از سایر رشته ها بگذرانند و از این ره گذر به نوعی برنامه های درسی
دوره کارشناسی رویکرد میان رشته ای یافته و در جهت کارآمدی هر چه بیشتر دانش آموختگان
موثر خواهد بود.

دانشگاه جامع علمی- کاربردی:

*** طرح طبقه بندی تلفیقی کسب و کارها و مشاغل در دانشگاه و پیاده سازی**

سیاست ها و برنامه های دانشگاه براساس مدل بومی تعریف شده؛

*** طرح فرآیند بازنگری برنامه های درسی علمی- کاربردی؛**

*** طرح مهارت آموزی و ارتقای توان اشتغال پذیری دانشجویان و دانش**

آموختگان سایر دانشگاه ها با محوریت دانشگاه جامع علمی- کاربردی.

دانشگاه جامع
علمی- کاربردی

دانشگاه خوارزمی:

* طرح کهد ویژه دانشجویان کارشناسی دانشگاه خوارزمی در ۵ رشته
تحصیلی از مهر ماه ۹۷:

در این طرح دانشجویان مستعد و کوشای مقطع کارشناسی با گذراندن حداکثر ۲۴ واحد درسی در رشته‌ای دیگر در طول دوران تحصیل و هم‌زمان با رشته اصلی خود، علاوه بر فراگیری عمیق یک رشته تخصصی، از مبانی و فنون رشته‌های تحصیلی دیگر آگاهی یافته و مهارت‌های اشتغال‌پذیری خود را افزایش خواهند داد.

دانشگاه شهرکرد:

* طرح معرفی دانشجویان نخبه برای گذراندن دوره‌های آمادگی مسابقات
مهارت سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور و شرکت در این مسابقات.

دانشگاه شیراز:

* طرح مهارت آموزی نوآورانه در راستای ایجاد دانشگاه نسل سوم:

- این طرح ظرف ۳ سال گذشته در حداقل ۱۵ شهرستان استان فارس و برای حدود ۱۵۰۰ دانش آموز دبیرستانی انجام شده است.
- این طرح از طرف نمایندگی یونسکو در ایران برگزیده شده و به‌عنوان نامزد جایزه ۲۰۰۰۰ دلاری یونسکو در کشور فرانسه در حال داوری است.
- آموزش مهارت‌های یاد شده به گروه‌های منتخب از اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های شیراز، صنعتی شیراز، هنر، سلمان فارسی کازرون، جهرم، پیام‌نور، علمی-کاربردی، داراب، فسا و استهبان به‌منظور مهیا نمودن آن‌ها برای اجرای مستمر این طرح برای دانشجویان دانشگاه‌های مخاطب.

دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی:

دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی

* طرح پنج-ده با همکاری شرکت بهره برداری و تعمیراتی مپنا:

در اولین دوره از اجرای این طرح، ده درس تخصصی که با رایزنی با کارشناسان صنعت انتخاب شده‌اند به شیوه‌ای نو و با همکاری کارشناسان نیروگاه‌های کشور ارایه می‌شوند. ده عضو هیأت علمی در کنار ده کارشناس از صنعت و ده همکار دانشجوی (دستیار و کارآموز) اقدامات لازم را برای استفاده از اطلاعات و مسائل واقعی صنعت در ارایه درس انجام خواهند داد. همچنین هر یک از اعضای هیئت علمی و کارشناسان، یک سمینار مرتبط با موضوع درس را براساس دستورالعملی که به آن‌ها داده شده است در حضور دانشجویان درس و سایر علاقمندان از صنعت و دانشگاه ارایه می‌کنند. استفاده از کارشناسان صنعت در کلاس و برنامه‌ریزی و اجرای بازدیدهای علمی نیز جزئی از این برنامه است. در انتهای برگزاری هر درس پرسشنامه‌هایی توسط اعضای هیئت علمی، کارشناسان و دانشجویان تکمیل می‌شود تا در ارزیابی نحوه ارایه درس و برنامه‌ریزی‌های آتی مورد استفاده قرار گیرد. این طرح از طرف دفتر همکاری‌های آموزش مهندسی مپنا-خواجه نصیر (مصیر) که در حال حاضر در نیروگاه پرند تأسیس شده است پشتیبانی می‌شود.

* طرح آزمایشگاه تشریح^۱ با همکاری شرکت گل‌دیران:

در این طرح از دانشجویان ورودی جدید برخی رشته‌های فنی و مهندسی خواسته می‌شود که یک محصول مهندسی را که می‌تواند یکی از وسایل مستعمل در محل زندگی یا وسیله‌ای تهیه شده از یک سمساری یا اوراق فروشی (مثلاً آبمیوه‌گیری، چرخ گوشت، دستگاه کنترل از راه دور یک وسیله)، بنا به علاقه خود و با مشورت استاد درس انتخاب کنند. دانشجویان ضمن فراگرفتن برخی مهارت‌های لازم، موظف به باز کردن و تشریح جزئیات و روش کار وسیله مورد نظر و ارایه گزارشی مصور به استاد است. همچنین از دانشجویان خواسته می‌شود که با جستجو در منابع، تاریخچه ابداع و توسعه محصول را مرور کرده و تحولات جدید در ارتباط

با آن را نیز در حد توان و مقدرات خود دسته‌بندی و گزارش نمایید. همچنین در نظر است که برای پشتیبانی لازم از دانشجویان در اجرای این طرح، هماهنگی‌هایی نیز با دانشگاه فنی و- حرفه‌ای به عمل آید تا از امکانات و تکنسین‌های دانشگاه یاد شده نیز در اجرای این طرح استفاده شود. در انتهای درس، محصولات مورد نظر و حاصل کار دانشجویان در یک نمایشگاه عمومی در معرض دید عموم قرار گرفته و نمره دانشجو براساس عملکرد وی و کیفیت گزارش تعیین می‌شود. در نظر است که این برنامه در نهایت در قالب یک درس سال اول و به‌عنوان پایه‌ای برای انگیزش دانشجویان جدید ارایه شود ولی در حال حاضر و به‌منظور تسریع در انجام اقدامات ممکن و کسب تجربه لازم، طرحی برای برگزاری یک دوره آموزشی کوتاه مدت با همکاری شرکت گلدیران و یک شرکت خصوصی دیگر در حال برنامه‌ریزی است.

* طرح آموزش مهندسی با جعبه ابزار^۱ با همکاری و مشاوره یکی از اساتید دانشگاه تورنتو:

این طرح مبتنی بر تجربه چندین ساله یکی از اعضای هیئت علمی موفق و صاحب نام در سطح بین‌المللی از دانشگاه تورنتو کانادا است که درس‌هایی را در حوزه مکترونیک و با استفاده از یک جعبه ابزار چند منظوره (شامل المان‌های الکترونیکی، مکانیکی) تدریس می‌کند. جعبه ابزار به‌گونه‌ای طراحی شده است که دانشجو می‌تواند در طول برگزاری درس یا دروس مربوط، مطالب و مفاهیم گفته شده در درس را بهتر درک کند، تکالیف و پروژه‌های درس را انجام دهد و خلاقیت و نوآوری‌های خاص خود و خارج از برنامه آموزشی را داشته باشد. در حال حاضر این ایده بیشتر در ارتباط با مهندسی مکترونیک شکل گرفته است اما امکان تعمیم آن به رشته‌های دیگر نیز وجود دارد.

* طرح کاپ:

کارآفرینی و اشتغال پایدار.

^۱ Rapid Prototyping Toolkit

* طرح ساتکا:

سازماندهی توسعه کسب و کارهای ایران.

دانشگاه صنعتی شریف:

طرح های ارتقای توانمندی ها و قابلیت های کارآفرینانه:

* دوره های فرعی دانشگاه:

• دوره های فرعی کارآفرینی؛
در این دوره دانشجویان علاوه بر دروس اصلی رشته خود، آموزش های خاص کارآفرینی دریافت می کنند تا پس از پایان تحصیلات بتوانند کسب و کار مورد علاقه خود را ایجاد کنند.

• دوره فرعی اقتصاد؛

• دوره فرعی طراحی صنعتی.

* مدرسه تابستانی کسب و کار شریف:

مدرسه تابستانی کسب و کار شریف این امکان را به وجود می آورد که در بازه زمانی تابستان دانش آموزان، دانشجویان و دانش آموختگان مهارت های مورد نیاز برای حضور در جامعه را کسب کنند.

* طرح توانا:

ارتقای توانمندی های کارآفرینانه دانشجویان.

* طرح ستاک:

سامانه توسعه ایده های کارآفرینانه.

* رویداد استارت آپ تریگر:

استارت آپ‌تریگر یک رویداد ۶ روزه است که ۴ روز اول آن کارگاه‌های آموزشی، ملاقات‌های سریع، شبکه‌سازی با دیگران، حضور مهمان‌های ویژه و ۲ روز انتهایی مسابقه‌ای برای به چالش کشیدن مهارت‌ها و دانسته‌های تیم‌ها می‌باشد.

این رویداد یک بار در هر فصل و برای ۵۰ تا ۱۰۰ نفر شرکت‌کننده برگزار می‌شود. تیم‌های تشکیل شده در این برنامه به نسبت پیشرفت خود فرصت بهره‌مندی از خدمات حمایتی را خواهند داشت.

* مدرسه اشتغال شریف:

ماموریت مدرسه اشتغال شریف آماده کردن دانشجویان برای ورود به بازار کار است و شامل سه مرحله خودشناسی شغلی، مهارت‌آموزی و کارآموزی می‌باشد.

دانشگاه قم:

* راه‌اندازی کلینیک مشاوره با هدف:

- ارایه مشاوره در دو سطح مشاوره اولیه و دریافت ایده‌های دانشجویان و پرورش و حمایت آن‌ها
- ارایه مشاوره‌های شغلی و مهارت‌آموزی

دانشگاه کردستان:

* طرح‌های فرا برنامه‌ای دانشکده کشاورزی:

- کشت گسترده مکانیزه محصولات زراعی مزرعه ۶۰ هکتاری دانشگاه توسط دانشجویان دانشکده کشاورزی در درس کارآموزی به گونه‌ای که تعدادی از دانش‌آموختگان این دانشگاه با توجه به تجارب عملی خود اقدام به راه‌اندازی شرکت خصوصی تهیه بذر نموده‌اند.

- اجاره بخشی از اراضی ۶۰ هکتاری دانشگاه به دانشجویان نیمسال ۷ و ۸ کارشناسی و نیز دانشجویان کارشناسی ارشد، در این رابطه هیئت امنای دانشگاه کردستان مصوب نموده است که ۷۰٪ اجاره بهای اراضی فوق از دانشجویان دانشگاه کردستان اخذ شود.

- تشکیل بخشی از دروس عملی رشته جنگل داری به صورت اردوی شبانه روزی یک ماهه در پژوهشگاه جنگل داری زاگرس شمالی واقع در شهرستان بانه و حضور دائمی دانشجویان در عرصه جنگل.

دانشگاه گنبد کاووس:

* طرح ارتقای شایستگی های حرفه ای دانشجویان:

با توجه به ضرورت تربیت نیروی متخصص و دارای مهارت های مورد نیاز بازار کار، تفاهم نامه ای بین دانشگاه و مرکز آموزش فنی و حرفه ای شهرستان، برای بهره برداری طرفین از توان علمی و امکانات فنی یکدیگر، منعقد شده است.

دوره کارپیشگی دانشگاه ولی عصر «عج» رفسنجان:

* دوره کارپیشگی برای دانشجویان علاقمند:

بر اساس این طرح دانشجویان کارشناسی یا بالاتر یک بار در طول یک دوره تحصیلی که برای دانشجویان دوره های کارشناسی ارشد و دکتری بعد از سال دوم و برای دانشجویان کارشناسی بعد از سال اول و قبل از پایان دوره تحصیلی، به مدت ۶ تا ۱۲ ماه به تشخیص گروه آموزشی از ۱۵ مردادماه تا اول نیمسال اول تحصیلی و از شروع نیمسال دوم تحصیلی تا ۱۵ مردادماه سال بعد، بدون حضور در دانشگاه، در واحد پذیرنده (محیط صنعتی، کشاورزی، تجاری و...) مشغول به کار شده و با محیط کار آشنا می شوند.

دانشگاه یزد:

* طرح فرصت کاری:

طرحی با عنوان "فرصت کاری" توسط معاونت آموزشی دانشگاه تدوین شده و به تصویب هیئت ریسه دانشگاه رسیده است. زمان شروع "فرصت کاری" بعد از گذراندن حداقل ۸۰ واحد از دروس تخصصی و پایه است. طول این دوره به مدت یازده ماه در نظر گرفته می شود و در کارنامه نهایی دانشجویانی که این دوره را می گذرانند ثبت خواهد شد.

در ترم هایی که دانشجو برای گذراندن طرح "فرصت کاری" به بازار کار می رود، وضعیت دانشجو به صورت مرخصی بدون احتساب در نظر گرفته خواهد شد.

محل اجرای طرح تمامی نهادهای دولتی و خصوصی مرتبط با بازار کار هر رشته که به تایید دفتر کارآفرینی و ارتباط با صنعت دانشگاه رسیده است، می باشد.

* طرح توانمندسازی شغلی صدف:

اولین دوره این طرح در سال ۹۷ برای ۴۰۰ نفر برگزار شد. در این طرح به دانشجویان و دانش آموزان کمک می شود ویژگی های شخصیتی و روانشناختی و استعداد های خود را شناخته و نقاط قوت و ضعف خود را تحلیل کنند. شرکت کنندگان در این طرح با حضور در کارگاه های توانمندسازی، مهارت های مورد نیاز برای ورود به بازار کار را کسب کرده و احتمال جذب خود را در بازار کار افزایش می دهند.

- شناخت توانمندی های و استعداد های شغلی با استفاده از آزمون های شخصیت شناسی معتبر؛

- آموزش مهارت هایی که برای ورود به صنعت بیشترین اهمیت را دارند مانند:

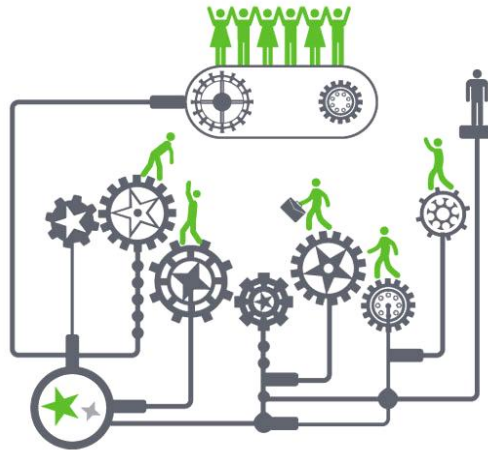

- کارگاه شخصیت شناسی شغلی
- کارگاه رزومه نویسی و مصاحبه شغلی
- برندینگ شخصی

- ایده پروری و کار تیمی
- دوره جامع طراحی زندگی
- مشاوره شغلی

سایر برنامه‌های دانشگاه‌ها در تقویت مهارت‌افزایی و اشتغال‌پذیری

به جز آنچه در بالا به عنوان اقدامات و برنامه‌های نوآورانه معرفی شدند، اقدامات و برنامه‌های دیگری نیز توسط دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی شامل موسسات آموزش عالی غیردولتی-غیرانتفاعی به صورت خودجوش انجام شده است که قابل توجه و حامل تجربه‌های ارزشمندی برای سایر زیرنظام‌های آموزش عالی است. در ۲ جدول زیر ابتدا فهرست برنامه و اقداماتی که می‌تواند حامل درس‌ها و پیام‌های اثربخش‌تری برای سایر دانشگاه‌ها باشد ارائه شده است. در جدول دوم از این بخش، نام دانشگاه‌ها و برنامه‌ها و اقدامات آن‌ها مشاهده می‌شود. این برنامه‌ها هر چند کمتر جنبه نوآورانه داشته‌اند اما به نوبه خود درس آموز هستند.

جدول ۱-۴. اقدامات نوآورانه دانشگاه‌ها در اجرای آیین‌نامه مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال-
پذیری دانشجویان

دانشگاه	اقدام
علامه طباطبایی، قم	ایجاد بسته یکپارچه مشاوره‌های شامل مشاوره بازارکار، حقوقی، مدیریتی
صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی	راه‌اندازی مرکز ارتقای فرآیندهای یاددهی و راه‌اندازی
قم، کردستان	کلینیک مشاوره شغلی و مهارت‌آموزی
فنی‌وحرفه‌ای	طراحی مدل آموزش عالی مهارتی سفارش محور و بورسیه واحدهای صنعتی
تهران	طراحی دو رشته جدید با عناوین "تربیت مربی کسب‌وکار" و "سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی"
بیرجند، قم	برگزاری نمایشگاه دستاوردهای علمی- دانشجویی در مرکز نوآوری دانشگاه
حضرت معصومه (س)، شهید باهنر کرمان، صنعتی شریف	استفاده از دانشجویان تحصیلات تکمیلی به عنوان دستیار آموزشی

اقدام	دانشگاه
برگزاری سیمینارهای صنعتی برای شهرکرد دانشجویان	
تدوین، راه اندازی و اجرای دوره های میان- رشته ای، کاربردی و تقاضامحور مانند رشته بازی های رایانه ای	اصفهان
ارایه آموزش های مهارتی به کارکنان وظیفه از طریق انعقاد تفاهم نامه با ستاد کل نیروهای مسلح	جامع علمی-کاربردی
ایجاد مرکز مشاوره در دو سطح مشاوره اولیه و دریافت ایده و پرورش و حمایت آن	قم

جدول ۲-۴. فهرست دانشگاه هایی که برنامه ها و اقدامات جانبی در مرحله اجرای طرح جامع مهارت-افزایی داشته اند

نام دانشگاه	قلمرو موضوعی	شرح مختصر برنامه/اقدام
اصفهان	مهارت افزایی و تقویت برنامه های اشتغال-پذیری دانشجویان	- استفاده از استعداد و ظرفیت صنعت و جامعه و قابلیت های صاحبان مهارت و خبرگان در بازنگری بیش از ۱۰۰ برنامه - تدوین شیوه نامه درس کارورزی و تعمیم اجرای آن به همه رشته های فنی و مهندسی، علوم پایه و علوم انسانی - برگزاری و افزایش بازدیدهای علمی برای دانشجویان مقاطع مختلف به منظور آشنایی با کاربرد رشته های تحصیلی - تدوین و برنامه ریزی اجرای شیوه نامه دوره های کهد رشته های فرعی دانشگاه اصفهان (برای داخل و خارج دانشگاه) - ارتقای کمی و کیفی و تنوع بخشی به کارگاه ها و دوره

های آموزش‌های آزاد در راستای تعامل با صنعت و جامعه
برای ایجاد توانمندی و مهارت در دانشجویان

- برگزاری دوره‌های مهارت‌افزایی توسط مرکز کارآفرینی
دانشگاه

- هدفمندسازی پذیرش دانشجو متناسب با نیازهای علمی
و کاربردی جامعه، همچنین تعلیق و توقف پذیرش دانشجو
در رشته‌های قدیمی و غیر کاربردی (تقریباً ۲۰ درصد)

- ارزیابی دوره‌های تحصیلی از دانش‌آموختگان با هدف
بررسی میزان توانمندی آنان در احراز شغل مرتبط و تاثیر
دوره در افزایش مهارت‌های ارتباطی، اجتماعی، خلاقیت،
حل مسئله و کارآفرینی

- طراحی و اجرای سامانه رصد اشتغال دانش‌آموختگان در
راستای برآورد میزان نزدیکی آموزش‌های دانشگاهی در
فضای کسب‌وکار جامعه

- اجرای ارزیابی درونی و تاکید بر مولفه توانمندسازی
دانشجویان و امکان آماده‌سازی آنان برای بازار کار در برنامه
گروه‌های آموزشی (برای ۵۸ گروه آموزشی)

اراک	تاسیس انجمن دانش‌آموختگان	طراحی و ارایه برنامه‌های ویژه برای ارتقای به‌کارگیری دانش‌آموختگان توسط انجمن
الزهرا (س)	تقویت برنامه‌های اشتغال‌پذیری دانشجویان	- تشکیل کمیته راهبردی بازنگری و هدایت رشته‌های دانشگاه - ایجاد دانشکده بین رشته‌ای - تدوین برنامه درسی بین‌رشته‌ای به‌صورت دکتری مستقیم - راه‌اندازی گرایش جدید برای رشته‌های بازنگری شده - پیشنهاد تدوین برنامه‌های کار آفرینی برای هر رشته به دانشکده‌ها
الوند	طراحی و اجرای	سه کارگاه آموزشی در زمینه‌های (۱) آشنایی با نرم‌افزار حسابداری هلو (۲) آشنایی با نرم‌افزار همکاران سیستم (۳)

کارگاه‌های مهارتی	آشنایی با نرم‌افزار آماری
تربیت مدرس	دوره‌های مهارتی با هدف افزایش اشتغال دانش‌آموختگان
حضرت معصومه (س)	ایجاد رشته‌هایی که امکان اشتغال دانش‌آموختگان این رشته آسان باشد مانند: فرش، کسب‌وکار کوچک، طراحی لباس و پارچه
دارالعلم یزد	هم‌ماهنگی منطقه‌ای و بازنگری برنامه همکاری دانش‌آموختگان رشته روانشناسی با سازمان بهزیستی، رشته باستان‌شناسی با میراث فرهنگی و گردشگری و رشته مدیریت بازرگانی با مرکز سرمایه‌ای و بورس و اداره کل صنایع و سازمان فنی‌و حرفه‌ای
سوره	برگزاری کارگاه، امکان انتخاب تا ۳۰ واحد درسی مازاد بر برنامه درسی به‌منظور افزایش کارآیی و اشتغال طراحی و اجرای کارگاه و بازنگری برنامه
شهید مدنی آذربایجان	دوره‌های مهارتی ایجاد دوره‌های مهارت‌افزایی و راه‌اندازی سامانه رصد شغلی دانشجویان
صنعتی اصفهان	طرح توانمندسازی و مهارت‌افزایی برای دانشجویان دوره کارشناسی
صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی	برنامه‌های متنوع و نظام‌دار کارگاهی برگزاری درس‌های مهارت زندگی و کارآفرینی، برگزاری اردوهای کارورزی، تقویت آموزش‌های آزاد تخصصی، برگزاری دوره‌های تحصیلی با همکاری دستگاه‌های اجرائی، و تدوین شیوه نامه و اجرای دوره‌های کهد در مقطع کارشناسی

گزارش طرح جامع مهارت افزایی و ارتقای توان اشتغال پذیری دانشجویان

<p>تدوین طرح اعطای گزنت‌های آموزشی در هفت محور مختلف از جمله حمایت از برنامه‌های مهارت‌های کارآفرینی</p>	<p>گزنت‌های آموزشی</p>	<p>صنعتی شریف</p>
<p>برگزاری دوره‌های نگارش مقاله علمی، مهارت فردی، مهارت کار تیمی، نگارش به زبان فارسی، تدوین کسب‌وکار اینترنتی، جستجوی پیشرفته، مدیریت فروش، طراحی پرسشنامه، کارآفرینی و ICDL</p>	<p>طراحی و برگزاری دوره</p>	<p>علامه طباطبایی</p>
<p>آموزش نرم‌افزارهای مهارت آموزی در گروه‌های آموزشی برق و کامپیوتر در قالب درس اختیاری به دانشجویان ارایه می‌شود و مکالمه کاربردی زبان انگلیسی ۱ و ۲ و آشنایی با مهارت‌ها و محیط‌های کسب‌وکار برای دانشجویان کارشناسی</p>	<p>کلاس‌های آموزشی</p>	<p>علم و فرهنگ</p>
<p>برگزاری جلسات با ارگان‌های دریایی کشور به منظور شناسایی نیازهای صنعت و تربیت نیروهای متخصص، تغییر در برنامه درسی در رشته‌های شیلات و دریانوردی در مقطع کارشناسی</p>	<p>همه‌انگهی منطقه-ای و بازنگری برنامه</p>	<p>علوم دریایی چابهار</p>
<p>اجرای کارگاه آموزشی برای کلیه دانشجویان کارشناسی در حوزه مسائل روز قضایی، کارآموزی عملی</p>	<p>کارآموزی عملی</p>	<p>علوم قضایی</p>
<p>ایجاد مرکز یادگیری برای رفع مشکلات یادگیری مهارتی و دانشی دانشجویان و کمک به رفع نیازهای آموزشی اعضای هیئت علمی، طراحی برنامه‌های مشارکتی با صنعت برای ایجاد پیوند آموزش با کار و درک فضای کسب‌وکار توسط دانشجویان دوره کارشناسی</p>	<p>تقویت برنامه‌های مهارتی و همه‌انگهی منطقه‌ای</p>	<p>فردوسی مشهد</p>
<p>ایجاد کارگاه‌های آموزشی، همکاری با پارک علم و فناوری، پرورش خلاقیت برای ایجاد مرکز نوآوری در دانشگاه و انعقاد تفاهم‌نامه با دستگاه‌های اجرایی</p>	<p>تقویت برنامه‌های مهارتی و همه‌انگهی منطقه‌ای</p>	<p>فرزانگان سمنان</p>

<p>کاشان</p> <p>تقویت برنامه‌های اشتغال‌پذیری دانشجویان</p>	<p>ایجاد ۲ واحد اختیاری درس کارآفرینی، برنامه‌ریزی ۱۰۰ عنوان دروه و کارگاه آموزشی برای اشتغال‌زایی دانشجویان، برگزاری نشست علم، کارآفرینی و اشتغال توسط مدیران و ایجاد میز صنعت، هنر یا صنایع دستی با افراد موثر هنری و فرهنگی</p>
---	--

<p>منابع طبیعی ساری</p> <p>تقویت برنامه‌های اشتغال‌پذیری دانشجویان</p>	<p>- ارایه دروس کارورزی و همکاری مدیریت ارتباط با صنعت دانشگاه، توانمندسازی دانشجویان از طریق فعالیت در جنگل، دامپروری، زراعت، باغبانی و آبیاری</p> <p>- معرفی دانشجویان به مرکز رشد جهت حمایت مالی از طرح‌های نو که قابل تجاری‌سازی باشند.</p> <p>- ایجاد تجربه و درآمدزایی برای دانشجویان در حال تحصیل</p> <p>- آموزش نرم‌افزارهای سه‌بعدی‌سازی از جمله ۳D-max برای دانشجویان رشته صنایع چوب و کاغذ</p> <p>- برگزاری کارگاه‌های آموزشی ذیل توسط واحد کارآفرینی با همکاری دانشکده‌ها و اداره فنی حرفه‌ای استان</p> <p>- برگزاری سمینار تدوین کسب‌وکار</p>
--	--

<p>موسسه آموزش عالی غیر انتفاعی و غیر دولتی میزان</p> <p>تقویت برنامه‌های اشتغال‌پذیری</p>	<p>- اجرای طرح یک دانشجو یک مهارت به‌منظور مهارت-افزایی کلیه دانشجویان</p> <p>- ارایه گواهی‌نامه مهارتی مشترک با سازمان آموزش فنی‌و-حرفه‌ای کشور</p>
--	--

<p>موسسه آموزش عالی غیر انتفاعی و غیر دولتی مهرگان</p> <p>همکاری با سایر سازمان‌ها</p>	<p>معرفی دانشجویانی که درس مهارت زندگی را انتخاب نمودند به مرکز فنی‌حرفه‌ای (برادر) برای اخذ مدرک فنی‌و حرفه‌ای</p>
--	---

موسسه آموزش عالی غیر انتفاعی و غیر دولتی نهاوند	طراحی و اجرای کارگاه	ایجاد کارگاه آموزشی در گروه‌های آموزشی علوم ورزشی، شیمی، مهندسی صنایع، مهندسی تولیدات گیاهان دارویی و مهندس ترویج
ولی عصر رفسنجان (عج)	تدوین دروس تقاضامحور	دو درس استانداردسازی و کارآفرینی را ارائه نموده است.
هنر	تقویت برنامه‌های اشتغال پذیری	ایجاد کارگاه‌های آموزشی، گسترش ارتباط دانشگاه‌ها با صنعت، ارائه درس کارآموزی در مقطع کارشناسی و برنامه‌ریزی درس کارآفرینی

جامع بندی

طرح جامع مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال-پذیری دانشجویان کارشناسی که به همت و تاکید مقام عالی وزارت در راستای تحقق هدف‌های برنامه ششم توسعه مبنی بر افزایش سطح توانمندی و مهارت دانشجویان کشور به‌عنوان یک سیاست در نظام آموزشی کلید خورد و محور تصمیم‌گیری و اقدام حوزه‌های ستادی و دانشگاه‌ها شد ظرف مدت کوتاه یک سال که از تاریخ تصویب آیین‌نامه آن و هدایت و هماهنگی

اجرای آیین‌نامه گذشته است، منجر به دستاوردهای بزرگی شد که بخشی از آن در این تک-نگاشت ثبت و طبقه‌بندی شده است. ذکر این نکته لازم است هرچند که این گزارش حامل همه برنامه‌ها و اقدامات انجام شده در دانشگاه‌های کشور نیست اما عزم جدی و همت بلند دست اندرکاران آموزش عالی کشور به‌ویژه اعضای هیئت علمی، مدیران آموزشی و کارشناسان، بر یاری‌رساندن بیش از پیش به تحقق هدف‌های بلند توسعه مبتنی بر علم و علم قابل تبدیل به ثروت، محدود و منحصر به این دانشگاه‌ها نمی‌شود.

درمجموع و براساس اطلاعات دریافت شده از دانشگاه‌ها نتیجه‌گیری زیر از این گزارش‌ها می‌تواند در ارزش‌گذاری رخدادهای بزرگی که در دانشگاه‌های کشور رقم خورده است موثر باشد.

نتیجه‌گیری و تحلیل برنامه‌ها و اقدامات گزارش شده مهارت‌افزایی

- طرح‌های گزارش شده دامنه وسیعی از همه دانشگاه‌ها شامل دانشگاه‌های بزرگ و کوچک و دانشگاه‌های جامع و تخصصی را دربرمی‌گیرد؛
- طرح‌های مهارت‌افزایی محدود به یک رشته یا زمینه علمی معین نبوده است و از حوزه‌های نزدیک به عمل مانند مهندسی و کشاورزی تا حوزه‌های دورتر از زمینه‌های مهارتی مانند علوم انسانی را شامل می‌شود؛
- نگاه کلان طرح‌های گزارش شده به‌سوی کارآفرینی و توسعه آن در میان دانشجویان است که اندیشه مورد تایید وزارت و اقدامی قابل ستایش است؛
- در میان طرح‌های گزارش شده رویکرد جامعه‌محوری در اجرای برنامه‌ها مشاهده می‌شود. این ویژگی برجسته می‌تواند زمینه شکل‌گیری تدریجی دانشگاه جامعه‌محور باشد؛
- در برخی دانشگاه‌ها دانشجویان در حین دریافت آموزش مبتنی بر برنامه درسی، درگیر یادگیری امور کسب‌وکار و وارد شدن به تجربه‌های کوچک تبدیل دانش به ثروت، شده‌اند.

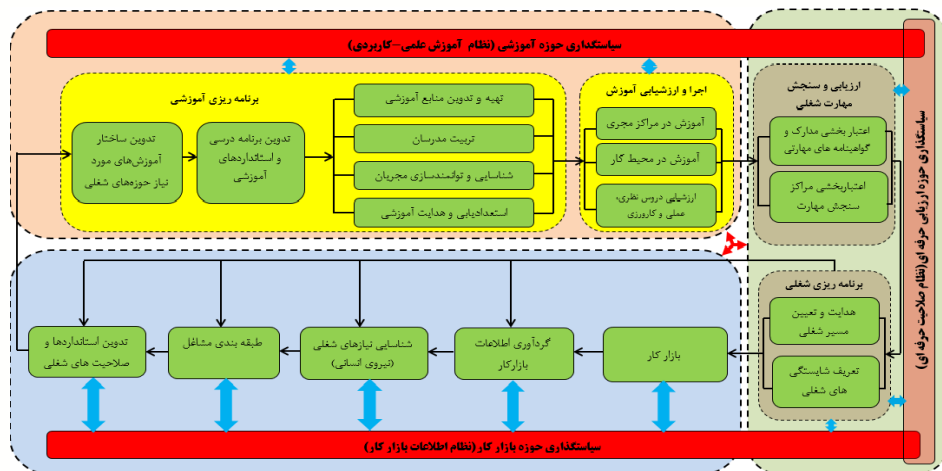
پیوست ۱

راهبردها و سیاست‌ها و برنامه‌های دانشگاه جامع علمی کاربردی در راستای ارتقای توان مهارتی و اشتغال‌پذیری دانشجویان

مطابق با ماده ۳ اساسنامه دانشگاه جامع علمی کاربردی، وظیفه و رسالت اصلی این دانشگاه فراهم نمودن موجباتی است که مشارکت سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرائی را در بخش دولتی و غیردولتی برای تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز بخش‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جلب نماید، به نحوی که دانش‌آموختگان این دانشگاه برای کاری که به آنها محول می‌شود، دانش و مهارت لازم را کسب کنند. مأموریت اصلی دانشگاه جامع علمی-کاربردی در قیاس با سایر زیرنظام‌ها و دانشگاه‌های معمول در کشور تربیت نیروی انسانی توانمند متناسب با نیازهای بازار کار است. تجربیات موجود و ظرفیت‌های این دانشگاه از سال ۷۱ تاکنون، بستر مناسبی برای تحقق طرح مهارت‌افزایی وزارت متبوع دارد. به این منظور برخی اقدامات بنیادین دانشگاه عبارت است از:

الف- رصد اشتغال و ارزیابی بازار کار با توجه به استانداردهای مشاغل

فرآیند تربیت نیروی انسانی در دانشگاه جامع علمی-کاربردی با رصد جهت‌گیری‌های اشتغال، جهت‌گیری‌های جمعیتی، جهت‌گیری‌های جمعیت مولد، جهت‌گیری‌های تکنولوژیکی و ظرفیت‌ها و مزیت‌های اقتصادی در چهارچوب برنامه آمایش سرزمین با کمک دستگاه‌های اجرائی و بهره‌برداران انجام می‌شود. مدل مطلوب نظام جامع مهارت و فناوری در قالب سه حلقه نظام اطلاعات بازار کار، نظام آموزش و نظام صلاحیت حرفه‌ای و براساس چرخه زیر تعریف و طراحی می‌شود.

با توجه به مدل های استاندارد طبقه بندی شغلی استرالیا، شبکه های اطلاعات شغلی (O*NET)، نظام طبقه بندی شغلی استاندارد ایالات متحده آمریکا، طبقه بندی ISIC، طبقه بندی استاندارد بین المللی مشاغل ISCO-2008، طبقه بندی مشاغل در بخش مشمول قانون استخدام کشوری، طبقه بندی مشاغل در بخش مشمول قانون کار و طبقه بندی های موجود دانشگاه جامع علمی- کاربردی (ساختارهای تخصصی حوزه برنامه ریزی درسی، مدرسان و گسترش) مدل بومی با عناصر زیر تعریف شد:

تعداد	عنصر
۳۴۰	رشته شغلی
۶۱	خوشه شغلی
۷۸	حوزه شغلی
۱۰	کلان-حوزه شغلی

ب- تدوین و اجرای آموزش متناسب با نیاز بازار کار و توسعه مهارت‌های فردی و شغلی

رشته‌های علمی کاربردی پس از شناسایی مشاغل با نگاه به وضعیت موجود بازار کار، ایجاد اشتغال و افق آینده حوزه‌های شغلی و براساس نیاز بخش‌های مختلف صنعت، کشاورزی، فرهنگ و هنر و خدمات طراحی و اجرا شده است. شغل‌شناسی با روش تحلیل توانمندی‌های شغلی، به منظور تدوین بسته‌های آموزشی توسط متخصصان موضوع انجام گرفته و در نهایت برای یک شغل یا طیف همگونی از مشاغل دوره‌های آموزشی در سطوح مختلف آن حوزه شغلی با کمک بهره‌برداران تعریف می‌شود.

سیاست‌های تدوین و اجرای آموزش‌های علمی-کاربردی بر محورهای ذیل دایر است:

- تخصصی کردن و مأموریت‌گرایی فعالیت‌های آموزشی و قطب‌بندی مراکز
- کاهش تعداد دانشجویان در رشته‌های غیر مأموریت‌گرایانه
- تغییر وضعیت، تجمیع یا تعدیل مراکز آموزشی غیرمرتبط
- تقویت بخش خصوصی و غیر دولتی
- کمک به افزایش اشتغال با توانمندسازی نیروی انسانی و هماهنگی دستگاه‌های اجرایی
- توسعه رشته‌های خود اشتغال‌زا
- توسعه آموزش‌ها در سطوح شغلی تکنیسینی و تکنولوژیست (کارشناسی) متناسب با هرم مطلوب نیروی انسانی (براساس استانداردهای جهانی)
- توسعه و افزایش دوره‌های آموزشی تکمیلی بین سطوح تحصیلی باریک‌کرد اجرای مستقل، فراهم‌سازی و امکان تجمیع و تبدیل آن‌ها به دوره‌های رسمی
- توسعه رشته‌های کاربردی دارای اولویت، متناسب با اسناد بالادستی (زیست محیطی، مصرف بهینه انرژی، انرژی‌های تجدیدپذیر، کسب و کارهای اینترنتی و ...)
- شناسایی مشاغل جدید و تدوین رشته‌های جدید متناسب با نیاز حوزه‌های شغلی و برنامه‌های توسعه‌ای دستگاه‌های اجرایی.

مهم‌ترین فعالیت‌های انجام شده با توجه به سیاست‌های فوق:

- راه‌اندازی و توسعه دوره‌های آموزشی علمی-کاربردی به منظور پاسخگویی به نیازهای آموزشی حوزه‌های شغلی و توجه به نیازمندی‌های محلی، منطقه‌ای، با لحاظ طرح آمایش آموزش عالی و مدل طبقه‌بندی تلفیقی کسب‌وکارها و مشاغل در دانشگاه جامع علمی-کاربردی
- ورود به ظرفیت‌های جدید بازار کار با کمک دستگاه‌های اجرایی شامل صنوف، صنایع دستی و گردشگری و جامعه ورزشی
- مهارت‌افزایی کارکنان و وظیفه با رویکرد کارآفرینانه جهت ایجاد فرصت‌های شغلی در سطح ملی و بهبود فضای کسب‌وکار، از طریق انعقاد تفاهم‌نامه با ستاد کل نیروهای مسلح
- بسترسازی توسعه آموزش‌های علمی-کاربردی با رویکرد بین‌المللی
- تهیه و تدوین برنامه‌های درسی براساس نیازهای آموزشی دستگاه‌های اجرایی و بهره‌برداران و متناسب با نیاز بازار کار، تدوین برنامه درسی در چارچوب استانداردهای آموزشی با در نظر گرفتن دنیای کار (شامل تجزیه و تحلیل شغل و احصای نیازهای آموزشی مشاغل) و دنیای آموزشی (شامل نیازسنجی‌های آموزشی و تخصیص دروس و سرفصل‌های مناسب)
- توجه به بازنگری مستمر برنامه‌های درسی همگام با تغییرات تکنولوژیکی، نیازهای دستگاه‌های اجرایی و بهره‌برداران، اخذ بازخوردهای اجرایی

ج- آموزش عملی و محیط کار و ساماندهی دوره‌های کارورزی

در نظام آموزش مهارت و فناوری، مقاطع تحصیلی به صورت کاردانی حرفه‌ای، کاردانی فنی و کارشناسی حرفه‌ای و مهندسی فناوری تعریف شده است. بر این اساس نظام‌نامه‌های آموزشی با رویکرد تمرکز بر آموزش محیط کار و بهره‌مندی از ظرفیت‌های حوزه‌های شغلی تصویب و اجرا می‌شود.

- نهادینه‌سازی آموزش عملی با لحاظ ۵۱۲ ساعت آموزش در محیط کار در برنامه‌های درسی علمی-کاربردی به منظور تسلط عملی و درک کاربردی از آموخته‌ها در آغاز، حین و پایان تحصیل در قالب دروس کاربرینی (۳۲ ساعت در شروع دوره)، کارورزی ۱ و ۲ (هر کدام ۲۴۰ ساعت- در نیمسال دوم تحصیلی و پایان دوره) مطابق نظام‌نامه آموزشی مصوب

علمی-کاربردی (۸۰۵ درس کاربینی هر یک به ارزش ۲ واحد و ۳۲ ساعت عملی - ۱۶۱۰ درس کارورزی هر یک به ارزش ۲ واحد عملی ۲۴۰ ساعته)

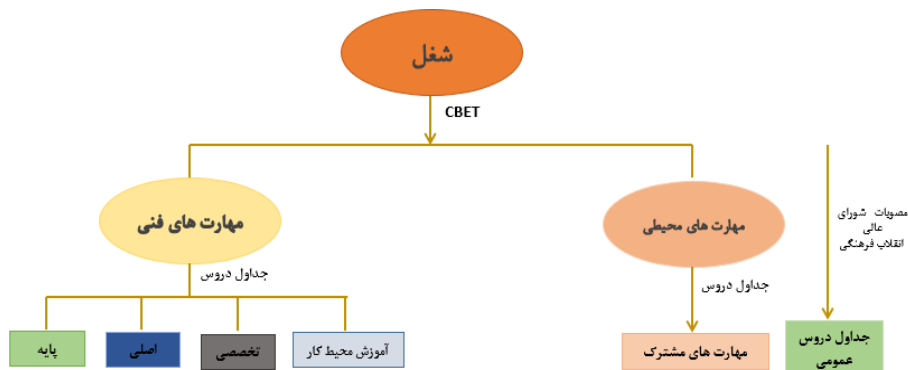
- جهت گیری دروس در قالب حداقل ۶۰٪ آموزش مهارتی و حداکثر ۴۰٪ آموزش نظری در استاندارد تدوین برنامه‌ها مطابق نظام‌نامه‌های آموزشی علمی-کاربردی
- ایجاد و راه‌اندازی سامانه بومی کارورزی دانشگاه جامع علمی کاربردی با در نظر گرفتن مختصات دوره‌های علمی-کاربردی و مهارتی بودن رشته‌های آموزشی دانشگاه

د- طراحی و اجرای آموزش‌های محیطی و ارتقاء صلاحیت‌های مرتبط با کار و حرفه با رویکرد پرورش جنبه‌های نگرشی

- با توجه به بکارگیری الگوهای مبتنی بر شایستگی‌های شغلی و حرفه‌ای در طراحی برنامه‌های درسی علمی-کاربردی و تفکیک مهارت‌های فنی و محیطی در آنالیز شایستگی‌های شغلی، مهارت‌های محیطی توانان با قابلیت‌ها و مهارت‌های شغلی با لحاظ دروس مهارت‌های مشترک در تمامی برنامه‌های درسی تدوین می‌شود.

مدل طراحی برنامه های درسی دانشگاه جامع علمی- کاربردی بر اساس صلاحیت های شغلی

بر اساس مدل بالا، مهارت های مشترک در مقطع کارشناسی با عناوین و دروس زیر استخراج شده است.

دروس متناظر:

الف: مشترک برای همه گروه ها: مدیریت منابع انسانی، مدیریت کسب و کار و بهره وری، مهارت های مسئله یابی و تصمیم گیری، اصول و فنون مذاکره هر کدام به ارزش ۲ واحد نظری

متناسب با ماهیت دوره ۲ درس از مجموع دروس مذکور در دوره گنجانده می شود.

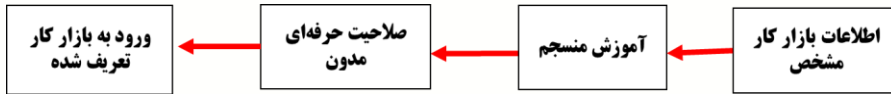
ب: ویژه هر یک از گروه ها: برای هر گروه ۲ درس هر کدام به ارزش ۲ واحد نظری تعریف شده است که متناسب با ماهیت دوره، یک درس در دوره گنجانده می شود.

مهارت های مشترک مورد انتظار در مقطع کارشناسی:

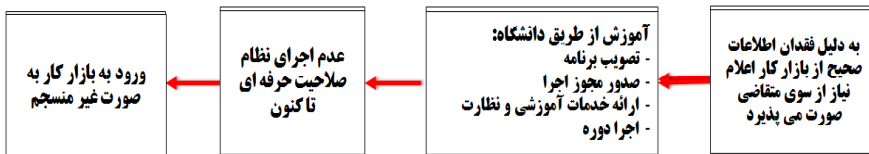
- تجزیه و تحلیل رخدادها و ارایه راه حل بهینه
- برنامه ریزی انجام کار و هدایت کار گروهی
- مدیریت و آموزش افراد تحت سرپرستی و انتقال اطلاعات فنی
- بهبود و مستندسازی فرآیندهای انجام کار و ارایه گزارش نتایج فعالیت ها
- کارآفرینی، خلق و راه اندازی عرصه های جدید کسب و کار
- برقراری ارتباط موثر در محیط کار
- برنامه ریزی به منظور رعایت الزامات بهداشت، ایمنی و محیط زیست (HSE)
- برنامه ریزی به منظور رعایت اخلاق حرفه ای
- تصمیم سازی و تصمیم گیری بخردانه
- تفکر نقادانه و اقتضایی
- خلاقیت و نوآوری

ه- جلب همکاری و حمایت وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی برای اجرای آموزش‌های محیط کار

براساس مدل مطلوب نظام جامع مهارت و فناوری، کشورهای پیشرو در آموزش‌های علمی-کاربردی از قاعده زیر تبعیت می‌نمایند:

به دلیل نبود نظام جامع بازار کار در کشور ایران، چرخه آموزش تربیت نیروی انسانی به ویژه در تبیین نیازهای آموزشی و اعتباربخشی به صلاحیت‌های شغلی از طریق تعریف مختصات استاندارد شرایط احراز شغل، کامل نیست. در این شرایط دستگاه‌های اجرایی، بهره‌برداران و متولیان امر تربیت نیروی انسانی بهترین بستر برای شناسایی نیازهای آموزشی و استلزامات بکارگیری خروجی محصول آموزشی هستند. دانشگاه جامع علمی-کاربردی برای نیل به این هدف مطابق اساسنامه مصوب، ملزم به تعامل با متولیان و دستگاه‌های اجرایی است. به عبارتی دستگاه متقاضی، نبود سیستم جامع نیازسنجی آموزشی و نظام اعتباربخشی به مهارت‌ها (صلاحیت حرفه‌ای) را پوشش می‌دهد. نمودار زیر فرایند موجود دانشگاه جامع علمی کاربردی را بیان می‌نماید.

در حال حاضر دانشگاه جامع علمی-کاربردی در راستای اجرای فرایند آموزشی با بیش از ۵۰۰ دستگاه متقاضی در تعامل بوده و از ظرفیت‌های فی‌مابین به‌ویژه آموزش‌های محیط کار بهره‌مند است.

عنوان	تعداد
ارگان	۴۵
دستگاه متقاضی	۵۰۱
وزارتخانه	۱۲

و- توسعه دوره‌های کارآفرینی، برگزاری استارت‌آپ‌ها و ایجاد خوشه‌های فناوری

- ساماندهی کسب و کارهای نوپا به کمک ظرفیت‌های محیط کار، دانشجو و مدرس در مراکز آموزشی دانشگاه از طریق ایجاد مراکز رشد خوشه‌های فناوری

عنوان	تعداد
مرکز نوآوری	۱۳۵
مرکز رشد و فناوری	۹
رویدادهای شتاب برگزار شده	۹
رویدادهای شتاب در دست اقدام	۲۳

- هدایت برنامه‌های آموزشی با رویکرد کارآفرینی، کسب‌وکار و اشتغال مولد و توسعه سرفصل‌های درسی کارآفرینی و برنامه‌ها و طرح‌های کارآفرینی در مرکز آموزش با تغییر برنامه‌های درسی کارآفرینی و توسعه محور، ساعت آموزش و طرح‌های پروژه محور (تعریف درس کارآفرینی به ارزش ۲ واحد برای تمامی رشته‌های علمی کاربردی)

ز- نظام صلاحیت حرفه‌ای

صلاحیت حرفه‌ای مجموعه‌ای از شایستگی‌ها شامل دانش، مهارت و نگرش که به تناسب هر شغل یا حرفه تعیین و توسط فرد در فرایندهای آموزشی و تجربی در محیط‌های آموزشی، کاری و جامعه کسب و تبدیل به رفتار حرفه‌ای می‌شود.

ایجاد دفتر صلاحیت حرفه‌ای و تصویب شورای صلاحیت حرفه‌ای در ساختار تشکیلاتی دانشگاه جامع علمی-کاربردی و همکاری با شورای عالی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی از جمله اقدامات دانشگاه در همین راستا بوده است.

ح- سودبری از متخصصان حوزه‌های شغلی در فرآیندهای آموزشی

- بهره‌مندی از متخصصان حوزه‌های شغلی به‌عنوان عضو کمیته‌های تدوین و بازنگری برنامه‌های درسی، گروه‌های چهارگانه تخصصی برنامه‌ریزی درسی و شورای برنامه‌ریزی آموزشی و درسی علمی-کاربردی

- بهره‌مندی از متخصصان حوزه‌های شغلی به‌عنوان عضو کمیته تخصصی گسترش، هیات ممیزه، شورای نظارت و زیرگروه‌های مربوطه

- انجام بازدیدهای تخصصی و نظارت‌وارزیابی توسط متخصصان حوزه‌های شغلی

- بهره‌مندی از مدرسان خبره/تجربی جهت انتقال دانش مهارتی به دانشجویان

- برگزاری دوره‌های تربیت مدرس و نیز طراحی دوره‌های ویژه به منظور به روزرسانی و توانمندسازی مدرسان مطابق با فناوری‌های نوین و نوظهور

ت- توسعه و تقویت فعالیت‌های فرهنگی با رویکرد اشتغال‌پذیری دانشجویان و دانش‌آموختگان

- برگزاری کارگاه‌های آموزشی ویژه مشاوران و دانشجویان
- برگزاری مسابقات مناظره دانشجویی در حوزه کسب‌وکار
- مشارکت فعال در جشنواره حرکت با معرفی کسب‌وکارها و دستاوردهای مبتنی بر نیازهای شغلی
- راه‌اندازی قطب‌های علمی و دانشجویی در رشته‌های مهارتی
- راه‌اندازی اتحادیه‌های علمی و دانشجویی با رویکرد مهارتی
- تشکیل انجمن‌های علمی مهارتی دانشجویی
- جشنواره فرهنگی و هنری مهارت و کسب‌وکار

پیوست ۲

راهبردها و سیاست‌ها و برنامه‌های عملیاتی در راستای ارتقای توان مهارتی و اشتغال‌پذیری دانشجویان دانشگاه فنی و حرفه‌ای کشور

عنوان راهبرد: ارتقاء کمی و کیفی آموزش، استانداردسازی، اصلاح و بهبود مستمر روش-ها، فرآیندها و ساختار و تشکیلات

ردیف	سیاست	برنامه عملیاتی	اسناد بالادستی ناظر بر برنامه
۱	بسترسازی مناسب جهت ارزیابی آموزش‌های عالی فنی و حرفه‌ای و رهگیری اشتغال دانش‌آموختگان	طراحی و ایجاد بانک اطلاعاتی دانش‌آموختگان	اساسنامه دانشگاه فنی و حرفه‌ای و آیین‌نامه‌های وزارت عتف
		اجرای طرح مستندسازی دانش‌آموختگان موفق شاغل در بخش‌های مختلف بازار کار به صورت فیلم مستند	
		طراحی و استقرار الگوی ارزیابی آموزش‌های عالی فنی و حرفه‌ای	
		شناسایی ظرفیت‌های اشتغال توسط سامانه‌های موجود	
۲	طراحی و ایجاد استاندارد خرید و ارتقای تجهیزات و سیستم‌ها	طراحی و تدوین برنامه تکمیل و ارتقاء تجهیزات کارگاهی و آزمایشگاهی	
		تدوین شناسنامه علمی و تحت شبکه تجهیزات کارگاهی و	

گزارش طرح جامع مدارت افزایی و ارتقای توان اشتغال پذیری دانشجویان

	آزمایشگاهها		
	طراحی و تدوین برنامه ایجاد کارگاهها و آزمایشگاهها		
آیین نامه های وزارت عــتف و معاونت علمی، آیین نامه دانشگاه فنی و حرفه ای	تبدیل ۱۰ آموزشکده به آموزشکده هوشمند	توسعه پژوهش های کاربردی در دانشگاه فنی و حرفه ای	۳
	ایجاد شبکه مراکز رشد در سطح استانها		
	تدوین و طراحی مدل شبکه مراکز رشد دانشگاه فنی و حرفه ای		
	توسعه شبکه آزمایشگاه های دانشگاه فنی و حرفه ای به منظور ارائه خدمات پژوهشی و فناورانه		
اساسنامه دانشگاه فنی و حرفه ای	طراحی مدل پروژه فارغ-التحصیل براساس نیاز بازار کار	توسعه پژوهش های کاربردی در دانشگاه فنی و حرفه ای	۳
	طراحی مدل های آموزشی مشارکتی با صاحبان مشاغل		
دستورالعمل های جذب	تخصیص سهمیه جذب هیأت علمی به نخبگان و دانش-آموختگان فنی و حرفه ای	بهبود و ارتقاء مستمر سطح کیفیت آموزش عالی فنی و حرفه ای	۴
آیین نامه های آموزش	هدایت و نظارت بر نیازسنجی آموزشی متقاضیان به منظور ظرفیت سازی بخش های اقتصادی و اجرایی/کشاورزی/تربیت-بدنی/مهندسی/اجتماعی/صنعتی		
	شیوه نامه گسترش		

نقشه جامع علمی کشور، اساسنامه دانشگاه فنی و حرفه ای	برنامه ریزی جهت فراهم ساختن امکان تأمین دوره های مورد نیاز مشاغل		
آیین نامه های آموزش	برنامه ریزی برای ارتقای مهارت های فنی و حرفه ای تخصصی دانشجویان جهت ورود به جامعه		
دستورالعمل توانمندسازی	برگزاری دوره های آموزشی تخصصی تجاری سازی و کسب و کار		
آیین نامه مالی معاملات دانشگاه فنی و حرفه ای	برگزاری استارت آپ های تخصصی در حوزه کسب و کار	ایجاد ساختارهای اجرایی و منعطف برای شناسایی و توسعه فناوری و تولید محصولات دانش بنیان	۵
	همکاری و ایجاد تعامل با صندوق های حمایتی کسب و کار در حوزه های تخصصی		
	طراحی مدل آموزش مبتنی بر پروژه و محصول		
آیین نامه وزارت عتف	طراحی مدل آموزش عالی مهارتی سفارش محور و بورسیه واحدهای صنعتی		
	تشکیل شرکت های مهارت بنیان برای تجاری سازی و فروش محصولات مهارت بنیان		
	تهیه و تدوین برنامه عملیاتی شبکه مراکز رشد و مراکز یادگیری دانشگاه فنی و حرفه ای		
آیین نامه وزارت عتف و دانشگاه فنی و حرفه ای	حضور هدفمند اساتید و دانشجویان در کنفرانس ها و مجامع علمی	ایجاد تیم های پژوهشی کلاس جهانی و آشنایی با نیازهای بومی در دانشگاه	۶

گزارش طرح جامع مهارت افزایی و ارتقای توان اشتغال پذیری دانشجویان

اساسنامه دانشگاه فنی و حرفه‌ای	ایجاد رابط فعال و دائم بین صنعت و محیط آموزشی	فنی و حرفه‌ای از طریق ارتقای قابلیت‌های اساتید و دانشجویان	
آیین نامه وزارت عتف و دانشگاه فنی و حرفه‌ای	برقراری ارتباط با بخش‌های مختلف بازار کار با هدف کارآموزی و کارپایی دانش- آموختگان		
دستورالعمل مربوطه	تعیین اولویت‌های پژوهش و فناوری دانشگاه فنی و حرفه‌ای براساس نیازسنجی و مشارکت حوزه‌های ذی‌ربط	توسعه علمی و پژوهش محور شدن فعالیت‌های توسعه‌ای دانشگاه فنی و حرفه‌ای	۷
نقشه جامع علمی کشور	شناسایی، ثبت و پرورش ایده- های نو دانشجویی و پرسنل هیأت علمی و غیرهیأت علمی در حوزه فعالیت روابط عمومی		
آیین نامه دانشگاه فنی و حرفه‌ای	برگزاری جشنواره پژوهشی و فناوری توسط دانشگاه فنی و حرفه‌ای برای توسعه فرهنگ مهارت‌آموزی و نوآوری اعطای جایزه بین‌المللی فنی و- حرفه‌ای به ابداع‌کنندگان و مجریان طرح‌های مهارت محور و فناورانه مؤثر در بهبود زندگی مردم	بهبود مستمر فرآیندهای دانشگاه فنی و حرفه‌ای و تشویق دانشجویان	۸
آیین نامه وزارت عتف	برگزاری مسابقات ملی و بین المللی تخصصی با برند دانشگاه فنی و حرفه‌ای حمایت از پروژه‌ها و پایان‌نامه‌های دانشجویی		

عنوان راهبرد: ارتقاء مسؤولیت اجتماعی دانشگاه فنی و حرفه‌ای، سطح فرهنگی، آمادگی جسمی و روحی دانشجویان

اسناد بالادستی ناظر بر برنامه	برنامه عملیاتی	سیاست	ردیف
سند چشم‌انداز بیست ساله کشور و برنامه توسعه ششم	ارایه خدمات آموزشی و پژوهشی با کیفیت	تبیین مؤلفه آموزشی، پژوهشی و فرهنگی	۱
دستورالعمل مربوطه و سند اسلامی شدن دانشگاه‌ها	برگزاری سلسله نشست‌های استانی مسؤولیت اجتماعی دانشگاه فنی و حرفه‌ای	مسؤولیت اجتماعی دانشگاه فنی و حرفه‌ای	
اساسنامه دانشگاه فنی و- حرفه‌ای و آیین‌نامه‌های وزارت عتف	راه‌اندازی و تقویت کانون‌های کارآفرینی	ارتقاء سطح فرهنگی و تبیین برنامه زیست محیطی مسؤولیت اجتماعی دانشگاه فنی و حرفه‌ای	۲
	جهت‌دهی فعالیت‌ها و برنامه‌های انجمن‌های علمی دانشجویی در حل مشکلات کشور نظیر احیای خاک و حفظ محیط زیست توسط انجمن کشاورزی، زیباسازی بصری و افزایش نشاط اجتماعی توسط انجمن گل و گیاه، مد و لباس توسط انجمن طراحی دوخت		
سند چشم‌انداز بیست ساله کشور و برنامه توسعه ششم	سبز نمودن رشته‌های دانشگاهی و طراحی دوره‌های مربوطه به حرف سبز		
سند چشم‌انداز بیست ساله کشور و برنامه توسعه ششم	توجه به هویت ملی و معرفی الگوهای ایرانی و اسلامی با برگزاری جشنواره «من ایرانی‌ام از تبار خوبان»	تبیین مؤلفه‌های اخلاقی مسؤولیت اجتماعی دانشگاه فنی- و حرفه‌ای	۳
	برگزاری دوره‌های آموزشی در راستای افزایش وجدان کاری و اخلاق حرفه‌ای		

برنامه ششم توسعه / برنامه‌های ابلاغی از اداره کل تربیت بدنی وزارت متبوع	ایجاد پایگاه استعدادیابی ورزشی دانشجویان	ایجاد مراکز علمی - تخصصی ورزشی	۴
--	---	-----------------------------------	---

عنوان راهبرد: تربیت نیروی انسانی مورد نیاز بازار کار در حوزه صنعت، خدمات، کشاورزی و فرهنگ و هنر

اسناد بالادستی ناظر بر برنامه	برنامه عملیاتی	سیاست	ردیف
برنامه ششم توسعه	جذب دانشجوی سفارش محور راه اندازی رشته‌های جدید بر اساس سفارش	تأمین تکنیسین و کارشناسی مورد نیاز در حوزه صنعت، خدمات، کشاورزی و فرهنگ و هنر	۱
	تولید محور نمودن رشته‌های آموزشی		
آیین نامه انجمن‌های علمی وزارت عتف	اجرای مشارکتی آموزش جهت تربیت تکنیسین و کارشناس	ایجاد زمینه‌های اشتغال مولد و بالا بردن نرخ بهره‌وری نیروی انسانی	۲
	تمرکز بروی کار و اشتغال و فن محور بودن فعالیت‌های انجمن‌های علمی		
برنامه ششم توسعه	آموزش نیروهای مورد نظر شرکت‌های مهارت دانش بنیان	پاسخگویی به نیازهای صنایع در حوزه‌های مهارتی و فناورانه در سطح آموزش عالی مهارتی	۳
	ایجاد و راه اندازی کانون‌های شکوفایی خلاقیت و نوآوری		
	ایجاد راه اندازی مراکز مشاوره کسب و کار		
	برقراری ارتباط بین محتوای آموزشی و نیازهای بازار کار و	تربیت نیروی انسانی متناسب با فرصت‌های جدید حرفه-	۴

	اشتغال	ای و شغلی	
	شناسایی توانایی دانش- آموختگان در رشته‌های موجود به جامعه		
	انطباق رشته‌های دانشگاه فنی و حرفه‌ای با عناوین حرفه- های موجود در بازار کار		
	ره‌گیری وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان و ارائه بازخورد به سیستم آموزشی	درک نیازهای بخش صنعت در عرصه نیروی انسانی از طریق ایجاد ارتباط نزدیک بین محیط آموزش و صنعت	۵
	انطباق رشته‌های دانشگاه فنی و حرفه‌ای با عناوین حرف و مشاغل مورد نیاز ثبت شده در کاربایی	برای ایجاد قابلیت‌های حرفه- ای و مکان‌یابی برای اشتغال دانش‌آموختگان	

عنوان راهبرد: توسعه فرهنگ مهارت آموزی، نوآوری و ارتقاء منزلت اجتماعی دانشگاه فنی و حرفه‌ای

ردیف	سیاست	برنامه عملیاتی	اسناد بالادستی ناظر بر برنامه
۱	شناسایی فرصت‌های صنعت، خدمات، کشاورزی و فرهنگ و هنر جهت ارتقای توانمندی‌های دانشگاه فنی و حرفه‌ای	برگزاری جشنواره پژوهشی و فناوری توسط دانشگاه فنی و حرفه‌ای برای توسعه فرهنگ مهارت آموزی و نوآوری	آیین نامه دانشگاه فنی- و حرفه‌ای
		اعطای جایزه بین‌المللی فنی و حرفه‌ای به ابداع‌کنندگان و مجریان طرح‌های مهارت محور و فناورانه مؤثر در بهبود زندگی مردم	
		برگزاری جشنواره‌ها و مسابقات تخصصی کسب و کار در مراکز رشد	آیین نامه وزارت عتف
		بسترسازی جهت جذب ایده‌ها و طرح‌های مبتنی بر فناوری و نوآوری در مراکز رشد	
		برگزاری جشنواره‌ها و مسابقات تخصصی کسب و کار	دستورالعمل مربوطه
		ارایه دوره‌های کارآموزی تابستانه و فرصت‌های مطالعاتی برای دانشجویان	آیین نامه وزارت عتف دانشگاه فنی و حرفه‌ای
۲	توسعه فرهنگ کتاب و کتاب خوانی در میان دانشجویان و کارکنان	برگزاری مسابقات کتاب خوانی در حوزه کسب و کارهای دانش بنیان	
		تجهیز و تقویت کتابخانه‌ها با موضوعات علمی، تخصصی و فرهنگی	آیین نامه‌های وزارت عتف
		برگزاری نمایشگاه تخصصی کتاب در حوزه کسب و کار در مراکز رشد	
		بسترسازی و فرهنگ سازی جهت توسعه کشور	
۳	توسعه آموزش‌های	طراحی و تدوین دوره‌های کوتاه مدت	آیین نامه‌های مربوطه

عالی فنی و حرفه‌ای	ویژه دانشجویان دانشکده / آموزشکده‌ها
کوتاه مدت برای دانشجویان، دانش -	طراحی و تدوین دوره‌های کوتاه مدت در حوزه مشاغل خانگی
آموختگان و شاغلین در بازار کار	همکاری با دانشگاه‌های معتبر در جهت برگزاری دوره‌های کوتاه مدت مشترک
	همکاری با مؤسسات آموزشی معتبر در جهت برگزاری دوره‌های کوتاه مدت مشترک
	طراحی و تدوین دوره‌های کوتاه مدت ویژه دانش‌آموختگان سنوات قبل دانشکده / آموزشکده
	طراحی و تدوین دوره‌های کوتاه مدت براساس نیاز بازار کار و تغییرات تکنولوژی ویژه شاغلین صنعت، خدمات کشاورزی، فرهنگ و هنر

عنوان راهبرد: برقراری ارتباط افقی و عمودی نظام آموزش عالی مهارتی و نظام آموزش مهارتی رسمی و غیر رسمی و نظام اطلاعات بازار کار کشور

ردیف	سیاست	برنامه عملیاتی	اسناد بالادستی ناظر بر برنامه
۱	اعتباربخشی به مدارک و گواهینامه‌های نظام آموزش عالی فنی و حرفه‌ای	معرفی دانش‌آموختگان دانشگاه فنی و حرفه‌ای به صاحبان صنایع و خدمات از طریق عقد قرارداد و تفاهم‌نامه	دستورالعمل تشکیل کانون دانش‌آموختگان
		طراحی و استقرار چارچوب صلاحیت حرفه‌ای	قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی
۲	تعریف جایگاه تکنیسیین و کاردان ماهر در قوانین و مقررات شغلی و	ارتباط با نمایندگان مجلس شورای اسلامی به منظور تدوین قوانین	رویه‌ها

	حمایتی برای ایجاد جاذبه رشته‌های کاردانی و تکنیسین ماهر	استخدامی	
قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی	همراهی در ایجاد و شکل‌گیری ساختار واحد سیاست‌گذار		
آیین‌نامه‌های مربوطه	تعریف رشته‌های بین-المللی دانشگاه فنی و- حرفه‌ای براساس نیاز منطقه و بین‌المللی تربیت تکنیسین مورد نیاز در سطح جهانی و منطقه از طریق قرارداد همکاری	کاهش فاصله سطح شایستگی نیروی کار کشور با سطح استاندارد جهانی	۳

عنوان راهبرد: اطلاع رسانی و ارتقای جایگاه و تعاملات ملی و بین المللی دانشگاه فنی و حرفه‌ای

ردیف	سیاست	برنامه عملیاتی	اسناد بالادستی ناظر بر برنامه
۱	ارتباط با صنعت و گسترش همکاری بخش خصوصی	انعقاد قرارداد با صنعت مبنی بر مشارکت در تولید و ارائه خدمات	مجوزهای هیأت امنای
۲	خودکفایی دانشگاه فنی و حرفه‌ای در جهت رفع نیازهای فناورانه داخلی	تجاری سازی تولیدات فناورانه دانشجویان تولیدات تجاری سازی دانشجویان (الگوبرداری از تبصره ۷۵ قانون بودجه)	آیین نامه مالی و معاملاتی
۳	ایجاد جذابیت برای تحصیل در دانشگاه فنی و حرفه‌ای	استفاده از مکانیسم‌های تشویقی برای جذب افراد نخبه	آیین نامه استعدادهای درخشان
		ایجاد جذابیت برای تحصیل در دانشگاه فنی و حرفه‌ای پرمحتوا در رسانه ملی ایجاد تسهیلات و حمایت‌های مادی و معنوی در مراکز رشد	آیین نامه‌های وزارت عتف
۴	ایجاد جذابیت برای تحصیل در دانشگاه فنی و حرفه‌ای	اعمال معافیت‌های شهریه‌ای برای گروه‌های خاص	مصوبات هیأت امنای
		کمک به تأمین شهریه دانشجویان واجد شرایط	
		برنامه‌ریزی، نظارت، حمایت و پشتیبانی از نخبگان علمی و دانشجویان استعدادهای درخشان	
		انعقاد تفاهم‌نامه همکاری با صاحبان مشاغل کشور و تربیت	

	نیروی انسانی مورد نیاز در قالب بورسیه		
آیین‌نامه دانشگاه فنی‌و- حرفه‌ای	برنامه دیده‌بان فنی‌و حرفه‌ای برای ارتقای جایگاه ملی دانشگاه فنی‌و حرفه‌ای و رفع مشکلات کشور	شناسایی نیازهای ملی و بین‌المللی در راستای توسعه آموزش‌های عالی فنی و حرفه‌ای	۵
نقشه جامع علمی کشور	تهیه محتوا و تدوین کتب آموزشی ویژه کسب‌وکارهای دانش‌بنیان در مراکز رشد و ارکان آن		
اساسنامه دانشگاه فنی‌و- حرفه‌ای	بهره‌گیری از رسانه‌های جمعی در ایجاد شناخت آموزش‌های فنی‌و حرفه‌ای	بهبود شناخت و ارتقای جایگاه آموزش‌های فنی‌و حرفه‌ای در سطح جامعه و خانواده	۶

عنوان راهبرد: استفاده از بستر فناوری اطلاعات جهت ارتقاء بهره‌وری در دانشگاه فنی و حرفه‌ای

اسناد بالادستی ناظر بر برنامه	برنامه عملیاتی	سیاست	ردیف
دستورالعمل برنامه‌ریزی	بازنگری عناوین، رشته‌ها و برنامه‌ها متناسب با رشد فناوری- های نو	همراهی متناسب و روزآمد آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با فناوری‌های نو	۱
	کاربست تکنولوژی در تدوین منابع و شیوه آموزش		
	توسعه و کاربرد آموزش مجازی و شبیه‌سازی در دانشگاه فنی و حرفه‌ای	توسعه و کاربرد فناوری‌های جدید اطلاعاتی مانند مجازی و شبیه‌سازها در آموزش‌های عالی فنی و حرفه‌ای	۲

عنوان راهبرد: ایجاد بستر استفاده حداکثری از توان داخلی در دانشگاه فنی و حرفه‌ای

اسناد بالادستی ناظر بر برنامه	برنامه عملیاتی	سیاست	ردیف
دستورالعمل موجود	راه‌اندازی کمیته برنامه‌ریزی درسی آموزش عالی فنی و حرفه‌ای	روزآمد نمودن برنامه‌ها با استفاده از ظرفیت داخلی دانشگاه فنی و حرفه‌ای	۱
	طراحی و تدوین رشته‌های جدید دانشگاهی		
دستورالعمل وزارت عتف	ایجاد و راه‌اندازی ارکان زیرمجموعه مراکز رشد شامل مراکز شتاب‌دهی نوآوری/کانون- های خلاقیت		
دستورالعمل موجود	اصلاح و بومی نمودن الگوهای آموزشی موجود		

	تهیه و تدوین سرفصل‌های آموزشی کوتاه مدت براساس نیاز بازار کار و مزیت‌های نسبی منطقه‌ای		
دستورالعمل برنامه‌ریزی	شایستگی محور نمودن برنامه‌های درسی		
شیوه‌نامه گسترش	بازنگری در دوره‌های عرضه محور ایجاد رشته‌های تفاضاً محور	روزآمد نمودن برنامه‌ها با استفاده از ظرفیت داخلی دانشگاه فنی‌و- حرفه‌ای	۲
تهیه دستورالعمل	اصلاح نظام کارآموزی و کارورزی		
آیین‌نامه مربوطه	برنامه عملیاتی تغییر روش‌های آموزشی از شیوه سنتی به شیوه مبتنی بر فناوری‌های آموزشی		
	اصلاح سرفصل‌ها در راستای کاربردی کردن و مهارت محوری رشته‌ها		
دستورالعمل برنامه‌ریزی	اصلاح سرفصل‌های آموزشی دانشگاه فنی‌و- حرفه‌ای براساس نیاز بازار کار		

عنوان راهبرد: طراحی و استقرار نظام جامع ارزیابی در دانشگاه فنی و حرفه ای

ردیف	سیاست	برنامه عملیاتی	اسناد بالادستی ناظر بر برنامه
۱	ارتقای سطح پاسخگویی دانشگاه فنی و حرفه ای به نیاز بازار کار	شناسایی نیازهای واقعی بازار کار	آیین نامه صلاحیت حرفه ای
		برقراری ارتباط با مؤسسات مطالعاتی و تحقیقاتی و دانشگاهی به منظور استفاده از یافته های علمی در زمینه های آموزشی	آیین نامه وزارت عتف

عنوان راهبرد: سیاست گذاری، ساماندهی و حمایت از فعالیت های فرهنگی و اجتماعی در راستای نیل به دانشگاه اسلامی

ردیف	سیاست	برنامه عملیاتی	اسناد بالادستی ناظر بر برنامه
۱	عدالت جنسیتی در توسعه رشته های آموزشی دانشگاه فنی و حرفه ای	طراحی رشته های جدید برای مشاغل خاص حوزه زنان با توجه به آمایش سرزمین و رشته های مورد تقاضا	آیین نامه های وزارت عتف
		توسعه رشته های جدید، خدمات کشاورزی برای زنان با توجه به آمایش سرزمین و رشته های مورد تقاضا	
۲	افزایش روحیه خودباوری و شکوفایی خلاقیت ها در فعالیت های گروهی	برنامه ریزی به منظور پرورش استعدادها، بروز خلاقیت ها و غنی سازی اوقات فراغت دانشجویان و ایجاد فضای معنوی در دانشگاه فنی و حرفه ای از طریق ایجاد و تقویت کانون های فرهنگی هنری و اجتماعی، انجمن های علمی و ...	مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی، آیین نامه های وزارت عتف

آیین‌نامه‌های وزارت عتف	شبکه‌سازی نهادهای دانشجویی از طریق تشکیل مجامع کانون‌ها و اتحادیه‌های انجمن‌های علمی		
آیین‌نامه‌های وزارت عتف	برپایی نمایشگاه تولیدات، اختراعات و ابتکارات دانشگاهیان (دانشجویان، اساتید، کارکنان) حمایت از ایده‌های خلاق و گروهی دانشجویان خصوصاً نهادهای دانشجویی	افزایش توانمندی کار گروهی، مشارکت فعال دانشجویان و کارکنان در امور فرهنگی و اجتماعی	۳
آیین‌نامه‌های وزارت عتف	زمینه‌سازی و هدایت بسترهای مشارکت دانشجویی		

**عنوان راهبردی: توسعه امور مشاوره در قالب برنامه‌های ساختاری، نهادی،
رخدادی و کالبدی**

ردیف	سیاست	برنامه عملیاتی	اسناد بالادستی ناظر بر برنامه
۱	ارتقای سطح دانش و آگاهی در حوزه سلامت روان و جسم	اجرای طرح‌های - پیگیری از اعتیاد و مواد مخدر و دخانیات - کارنامه سلامت - سیمای زندگی - ارتقای تحصیلی و سلامت دانشجویان مشروط	شش‌په‌نامه ابلاغی دفتر مشاوره و سلامت سازمان امور دانشجویان وزارت عتف
		آموزش‌های پیش از ازدواج	بخشنامه شماره ۲/۲۰۸۹۵۲ مورخ ۱۳۹۵/۰۹/۲۲ در خصوص
		آموزش TOT (تربیت مربی مهارت‌های زندگی) در سطح استان‌ها کمک و تقویت آموزش‌های مهارت‌های زندگی دانشجویی	ارایه دروس اختیاری با استناد به مصوبه جلسه ۸۸۲ مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۲۲ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی
۲	افزایش روحیه خودباوری و شکوفایی خلاقیت‌ها در فعالیتهای گروهی	برنامه‌ریزی در جهت استفاده مطلوب از اوقات فراغت دانشجویان و سالم‌سازی جسم و روح آن‌ها	مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی، آیین‌نامه‌های وزارت عتف
		حمایت و زمینه‌سازی در جهت راه‌اندازی کرسی‌های آزاداندیشی	مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی، آیین‌نامه‌های وزارت عتف
		برنامه‌ریزی در جهت استفاده مطلوب از اوقات فراغت دانشجویان و سالم‌سازی جسم و روح آن‌ها برنامه‌ریزی به‌منظور پرورش استعدادها، بروز خلاقیت‌ها و غنی‌سازی اوقات فراغت دانشجویان و	آیین‌نامه‌های وزارت عتف

	ایجاد فضای معنوی در دانشگاه فنی- و حرفه‌ای از طریق ایجاد کانون‌ها، انجمن‌ها و غیره		
	برگزاری کارگاه مهارت‌های هم- اندیشی و همکاری گروهی	افزایش توانمندی کارگروهی، مشارکت فعال دانشجویان و کارکنان در امور فرهنگی و اجتماعی	۳
مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی	اهتمام به ترویج فرهنگ گفت‌وگو، نقد روشمند		
مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی	زمینه‌سازی و هدایت بسترهای مشارکت دانشجویی از طریق برگزاری: الف) جلسات پرسش و پاسخ ب) نظام هماهنگ پیشنهادات ج) نظرسنجی	ایجاد رقابت سالم و سازنده	۴
آیین‌نامه‌های وزارت عتف	رهگیری اشتغال دانش‌آموختگان بازآموزی دانش‌آموختگان براساس فناوری روز	برقراری ارتباط با دانش‌آموختگان دانشگاه فنی و حرفه‌ای	۵

این مجلد به‌عنوان دومین تک‌نگاشت معرفی طرح جامع مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان کارشناسی، شامل گزارش فشرده برنامه‌های کلیدی و اقدامات نوآورانه است که پس از ابلاغ آیین‌نامه مربوطه در سال ۱۳۹۷ در گستره آموزش عالی کشور به همت روسا، معاونان، مدیران و اعضای هیئت علمی تحقق یافت و در حال حاضر نیز در حال شکوفایی و توسعه بیش‌تر است.

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
معاونت آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی
شماره تماس: ۰۲۱-۸۲۳۳۳۸۵۰
وبسایت: www.prog.msrt.ir
ایمیل: barnamerizi_edu@msrt.ir

